

Analiza lovnog gospodarenja u Splitsko-dalmatinskoj županiji u razdoblju 2007.-2017.

Budimir, Mate

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:602407>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Mate Budimir, absolvent
Diplomski sveučilišni studij Zootehnika,
Smjer Lovstvo i pčelarstvo

ANALIZA LOVNOG GOSPODARENJA U SPLITSKO
-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U RAZDOBLJU 2007. – 2017.

Diplomski rad

Osijek, 2018.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Mate Budimir, absolvent
Diplomski sveučilišni studij Zootehnika,
Smjer Lovstvo i pčelarstvo

ANALIZA LOVNOG GOSPODARENJA U SPLITSKO
-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U RAZDOBLJU 2007. – 2017.

Diplomski rad

Osijek, 2018.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Mate Budimir, absolvent
Diplomski sveučilišni studij Zootehnika,
Smjer Lovstvo i pčelarstvo

**ANALIZA LOVNOG GOSPODARENJA U SPLITSKO
-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U RAZDOBLJU 2007. – 2017.**

Diplomski rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu diplomskog rada:

1. izv. prof. dr. sc. Siniša Ozimec, predsjednik
2. prof. dr. sc. Tihomir Florijančić, mentor
3. doc. dr. sc. Ivica Bošković, član

Osijek, 2018.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PODRUČJE ISTRAŽIVANJA	2
2.1. Geografski položaj i osnovna prostorna obilježja	2
2.2. Prirodno-geografska obilježja	3
2.2.1. Reljef	3
2.2.2. Geološka, litološka i edafska obilježja	4
2.2.3. Vode	6
2.2.4. Klima	7
2.2.5. Staništa	9
2.3. Zaštićene prirodne vrijednosti	13
2.4. Minski sumnjiva područja	15
3. LOVIŠTA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE	16
3.1. Administrativna i geografska podjela lovišta	16
3.2. Podjela lovišta po tipovima	16
3.3. Prikaz divljači u lovištima	17
4. REZULTATI UZGOJA, ZAŠTITE, LOVA I KORIŠTENJA DIVLJAČI U RAZDOBLJU 2007. – 2017.	20
4.1. Osnovni podaci o analiziranim lovištima	20
4.2. Matični fond, izlučenje i ispuštanje divljači	22
4.3. Prihrana i prehrana divljači	25
4.4. Lovnogospodarski i lovnotehnički objekti	25
4.5. Trofejna vrijednost divljači	26
4.5.1. Trofeji svinje divlje	27
4.5.2. Trofeji divokoze/divojarca i muflona	33
5. ZAKLJUČAK	34
6. POPIS LITERATURE	35
7. SAŽETAK	39
8. SUMMARY	40
9. POPIS SLIKA	41
10. POPIS TABLICA	42
11. POPIS GRAFIKONA	43
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	
BASIC DOCUMENTATION CARD	

Popis skraćenica

CIC	Međunarodni savjet za očuvanje divljači i lova
ETD	Obrazac evidencije trofeja divljači – izvješće o ocijenjenoj divljači
EU	Europska Unija
HAOP	Hrvatska agencija za okoliš i prirodu
LGO	Lovnogospodarska osnova
LGO-1	Obrazac- iskaz površina sa zemljo vlasničkim razmjerom
LGO-11	Obrazac - očevidnik lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata
RH	Republika Hrvatska
SDŽ	Splitsko – dalmatinska županija
SLE	Središnja lovna evidencija

1. UVOD

Lovstvo danas obuhvaća znanost, struku i djelatnost koja se bavi uzgojem, zaštitom i iskorištavanjem divljači, ali isto tako i zaštitom svih pripadnika flore i faune koje s divljači dijele isto stanište, te očuvanjem i unaprjeđenjem samog staništa (Tucak i sur., 2002.).

Na području Splitsko-dalmatinske županije (SDŽ) osnovana su ukupno 83 državna i županijska lovišta koja prekrivaju gotovo čitavo područje županije.

Cilj ovoga rada je opisati lovišta i gospodarenje divljači na području SDŽ u razdoblju od 2007. do 2017. godine. Prikazano je trenutno stanje lovnog gospodarenja u SDŽ. Obradeni su podaci o lovištima i divljači kojom se gospodari u 32 zajednička otvorena lovišta koja su u navedenom razdoblju bila u desetogodišnjem ugovorenom zakupu.

Osnovni podaci o lovištima preuzeti su iz Središnje lovne evidencije (SLE) - informacijskog sustava Ministarstva poljoprivrede. Najviše podataka o gospodarenju u lovištima ustupila je tvrtka „Lovtur“ d.o.o. iz Solina, koja je izradila lovnogospodarske osnove (LGO) za 28 lovišta, dok je za četiri lovišta LGO izradila tvrtka “Plodovi Bilogore” d.o.o. iz Bjelovara.

U izradi ovog rada još su korištene informacije iz Prostornog plana SDŽ, Razvojne strategije SDŽ (2011.-2013.), Programa zaštite okoliša SDŽ (različiti osnovni podaci o prostoru županije) dopunjeni recentnijim podacima iz raznih drugih izvora: Lovački savez Županije Splitsko – dalmatinske, Hrvatske vode, Hrvatske šume, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima SDŽ i dr.

2. PODRUČJE ISTRAŽIVANJA

2.1. Geografski položaj i osnovna prostorna obilježja

Splitsko-dalmatinska županija nalazi se u središnjem dijelu južne Hrvatske. Proteže se od Vrlike na sjeveru do najudaljenijeg hrvatskog otoka Palagruže na jugu, od Marine na zapadu do Vrgorca na istoku (Vidović, 2007.). Na sjeveru graniči s Republikom Bosnom i Hercegovinom, na istoku s Dubrovačko-neretvanskom županijom, a na jugu se prostire do granice teritorijalnog mora Republike Hrvatske (RH). Teritorijalno je ustrojena u 55 jedinica lokalne samouprave, 16 gradova i 39 općina. Županijsko središte se nalazi u gradu Splitu (Slika 1.).

Slika 1. Geografski položaj SDŽ u RH
(Preuzeto iz: Izvješće o stanju okoliša SDŽ, 2008.-2011.)

Cjelokupna površina SDŽ iznosi 14.106,40 km². Površina kopnenog dijela s površinom otoka iznosi 4.523,64 km² (8 % kopnene površine RH), a površina morskog dijela iznosi 9.576,40 km² (31 % morske površine RH). Najveći dio površine zauzima zaobalje (2.992,88 km² ili 60 %), slijedi priobalni dio (615,72 km² ili 21 %), dok najmanji udio površine otpada na otoke (915,00 km² ili 19 %).

Županija je podijeljena u tri geografske podcjeline:

- Zaobalje (Dalmatinska zagora), u kontinentalnom dijelu županije, ispresijecano je planinama koje se pružaju paralelno s obalom. Ovo područje je rijetko nastanjeno i ekonomski siromašno.
- Priobalje čini uski pojas uz more između planinskih lanaca i mora. To je područje visoko urbanizirano i ekonomski razvijenije u odnosu na zaobalje.
- Otočno područje čine 74 otoka i 57 hridi i grebena. Veličinom i naseljenošću se izdvaja 5 otoka: Čiovo, Šolta, Brač, Hvar i Vis. Naseljeno je još 6 otoka: Veli Drvenik, Mali Drvenik, Sv. Klement, Šćedro, Biševo i Sv. Andrija. Otoci su slabo nastanjeni, ekonomski su razvijeniji od zaobalja, međutim zbog različitih prilika imali su trajnu emigraciju stanovnika.

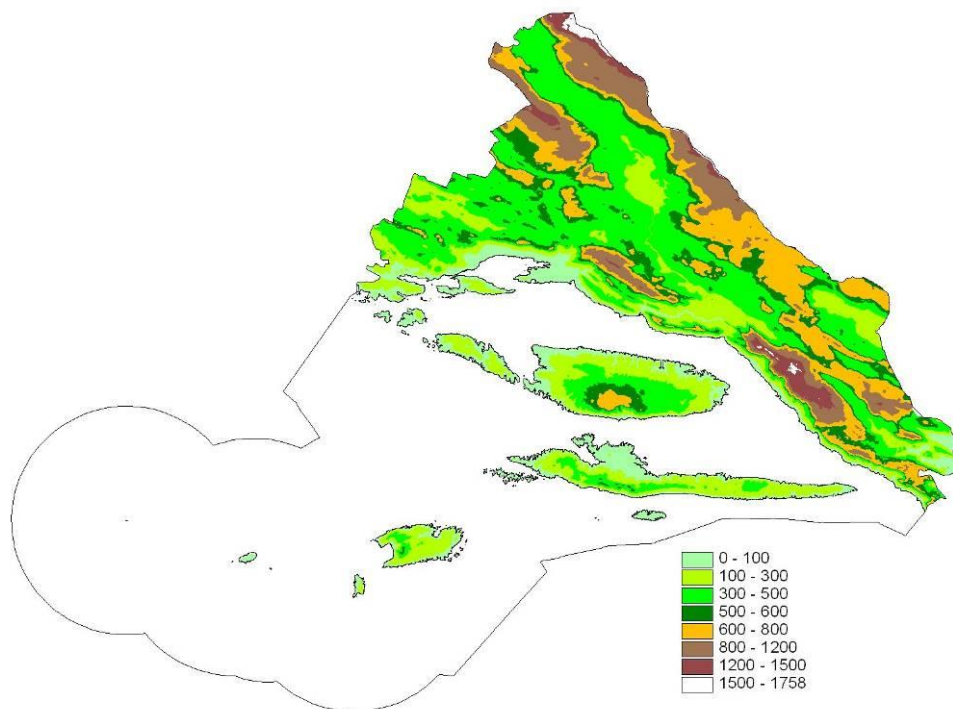
Prema načinu korištenja prostora, poljoprivredne površine zauzimaju 991,4 km² (22 %), šumske površine 2.051,6 km² (45,4 %), izgrađene površine 120 km² (2,65 %), dok vodene površine i zaštićene cjeline čine preostalih 29,95 % površine SDŽ (<https://www.dalmacija.hr/zupanija/informacije>; pristupljeno 18.10.2017.)

2.2. Prirodno-geografska obilježja

2.2.1. Reljef

Prema geomorfološko-reljefnim obilježjima prostor Županije može se opisati kao dominantno brdovito područje krša s većim brojem uklopljenih krških polja (Slika 2.). Uslijed tektonskih pokreta, izdizanja i pomaka s kraja mezozoika nastala su markantna planinska uzvišenja, među kojima se ističu tri planine: Svilaja (1508 m), Mosor (1339 m) i Biokovo (1762 m), koji je ujedno i najviši vrh na istočnoj obali Jadrana. Raspored otoka i njihov reljef pružaju se paralelnim smjerom s kopnenim brdima i planinama. Vidova gora (778 m) na otoku Braču najviši je vrh jadranskih otoka (Vidović, 2007.).

Značajnija krška polja uključuju Cetinsko-paško, Hrvatačko, Sinjsko, Mučko-postinjsko, Konjsko, Dugopolje, Dicmansko, Imotsko polje, Rastok i Vrgoračko Jezero (Oikon, 2008.).

Slika 2. Reljefna karta SDŽ
(Preuzeto iz: Izvješće o stanju okoliša SDŽ, 2008.-2011.)

2.2.2. Geološka, litološka i edafska obilježja

Zastupljene su sedimentne stijene starosti u rasponu od trijasa do kvartara, ponajviše kredne starosti. Iznimka su manja područja s eruptivnim stijenama u prostoru Komiže, Brusnika i Jabuke. U županiji prevladavaju vapnenci, dolomiti i lapori.

U kontekstu poljoprivrede, najinteresantnije su kvartarne naslage diluvijalnih breča, crvenice (u krškim poljima i vrtačama), aluvijalni nanosi riječnih tokova (Jadro i Cetina), flišne naslage (južne padine Kozjaka, Mosora i Biokova, odnosno Segetska polje, Kaštelansko polje, Primorska poljica, Lokva-Rogoznica, Makarsko primorje; te flišne zone na otocima), te dolomitski tereni s udolinama i manjim poljima (naročito na otocima).

Vapnenac i dolomit litološka su osnova krške geomorfologije karakterizirane velikom pukotinskom poroznošću (špilje, jame, podzemni tokovi) i posljedičnim složenim hidrološkim režimom površinskih i podzemnih voda.

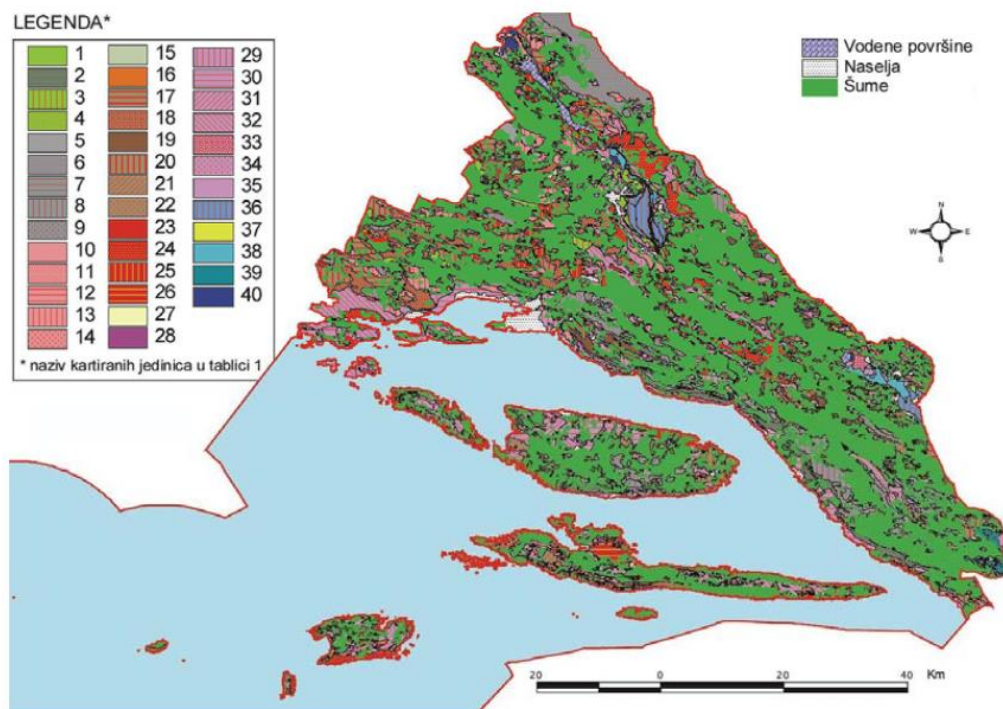
U pogledu rudnih bogatstava, iskorištavaju se kamen, cementni lapor, glina, gips, šljunak, pijesak, dolomit.

Rezultat raznolikosti krša u reljefskom i klimatskom pogledu, geološko-petrografskoj građi, načinu uslojenosti, čvrstoći i sastavu stijena jest velika pedološka razvrstanost, koja se ogleda u nagloj izmjeni različitih tipova hidromorfni i amorfnih tala na relativno malom prostoru (Oikon, 2008.)

Velika raznolikost tipova tala rezultat je velike varijabilnosti osnovnih čimbenika tvorbe tala – u prvom redu geološko-litološke podloge, geomorfologije, hidrologije, klime i antropogenog utjecaja (Tablica 1.). Velika površina ogoljenog krša i oskudica plodnih tala i vode, posljedica je vapnenačko-dolomitnog litološkog supstrata i s tim u vezi krškog, izrazito vodopropusnog karaktera područja, odnosno za takvo područje tipičnog procesa „krške erozije“ gdje se tlo spire u pukotine u razlomljenom krškom reljefu. Posljedično, prostorom SDŽ dominiraju smeđe tlo na vapnencu, crvenica, razni tipovi rendzine, vapnenačko dolomitna crnica, nešto flišnih tala, te – s obzirom na dugu povijest poljoprivrednog korištenja zemljišta, u uvjetima relativno „škrtog“ zemljišta – različiti tipovi antropogenih tala na kršu – u prvom redu na otocima i u priobalju (Slika 3.)

Tablica 1. Pregled tipova tala prema prirodno-geografskim cjelinama SDŽ (Izvor: Izvješće o stanju okoliša SDŽ, 2008.-2011.)

OTOČNA	Prevladavaju plitka, skeletna terasirana tla i antropogena tla polja, uvala i vrtača, na vapnencima i dolomitima. Preostalu znatno manju površinu zauzimaju kraška tla na vapnencima i dolomitima: crvenice, braunizirane crvenice, crnice i litosoli.
PRIOBALNA	Prevladavaju antropogena terasirana tla, napuštena terasirana tla i tla polja na flišnim laporcima i karbonatnim pješčenjacima i kvartarnim nanosima. Preostalu znatno manju površinu zauzimaju tla na vapnencima i dolomitima i njihovi antropogeni analozi.
ZAOTALNO KRŠKO PODRUČJE	Prevladavaju pretežno plitka, kamenita i skeletna tla na vapnencima i dolomitima: smeđe tlo, crvenica, crnica, koluvijalno tlo i lotosol. Preostalu znatno manju površinu zauzimaju automorfna antropofena tla: tla njivam vinograda na crvenici i smeđem tlu.
ZAOTALNA MOKRA KRŠKA POLJA	U prvom redu Paško, Vrličko, Sinjsko i Imotsko polje te dolina Cetine. Dominiraju hidromorfna tla: aluvijalna, semiglejna i močvarno-glejna tla i njihovi antropogeni (hidromeliorirani) analozi.

Slika 3. Pedološka karta SDŽ

(preuzeto iz: Izvješće o stanju okoliša SDŽ, 2008.-2011.).

2.2.3. Vode

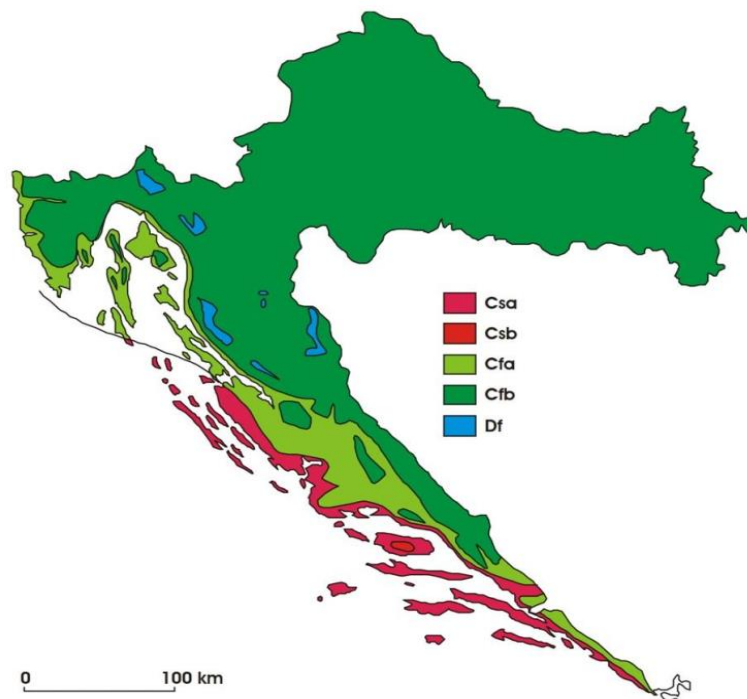
Najduži (oko 105 km), vodom najbogatiji površinski tok je Cetina sa svojim pritokama (najznačajnija je Ruda). Drugi značajniji površinski vodotoci su Jadro s čijeg izvora se vodom opskrbljuje područje Splitske aglomeracije; Žrnovnica; te ponornice Vrljika i Matica (Tihaljina) u Imotskom odnosno Vrgorskom polju. Iako relativno malobrojni i kratki, krški vodotoci bogati su vodom koju primaju s velikog slivnog područja koje daleko premašuje granice njihovog orografskog sliva. Međutim, zbog sezonske varijabilnosti oborina i relativno niskog akumulacijskog/retencijskog kapaciteta krškog vodonosnika, unatoč relativno visokoj godišnjoj količini oborina, vodostaj je često nizak, s minimumom u ljetnim mjesecima. Od voda stajaćica, površinom je najveće Peručko jezero – umjetna akumulacija na Cetini, najveća u RH. Prirodne stajačice su površinom znatno manje i uključuju Crveno i Modro jezero kod Imotskog, Lokvička jezera, Prološko blato i veliki broj manjih tzv. lokvi na otocima. Od drugih umjetnih akumulacija mogu se izdvojiti Zeleno jezero na Ričici kod Imotskog te akumulacije Đale i Prančevići na Cetini, od kojih je posljednja posebno značajna i kao strateška rezerva vode za vodoopskrbu područja SDŽ.

Složeni reljef i vodopropusna krška geološka podloga područja rezultirali su, „bezvodnim“ karakterom područja s vrlo složenom površinskom i podzemnom hidrografijom te većim brojem slivnih područja. Kopneni prostor županije podijeljen je na 11 slivnih područja, dok otoci predstavljaju odvojene slivove (Oikon, 2008.) Veliki otoci Brač, Hvar, Vis i Šolta zasebne su hidrogeološke cjeline. Iako je voda s kopna (vode Cetine – zahvat Zakućac) dovedena na otoke Brač, Hvar i Šoltu, ti otoci imaju i vlastita izvorišta.

2.2.4. Klima

Kao posljedica velike reljefne raznolikosti te morskog utjecaja modificiranog brdsko-planinskim barijerama, na području SDŽ nalazimo više tipova klime (Slika 4.):

- mediteransku - u otočnom i priobalnom području;
- submediteransku - u području zagore;
- kontinentalnu - u prostoru zaobalja do kojeg više ne dopire utjecaj mora;
- planinsku - u najvišim područjima zaobalja.

Slika 4. Tipovi klime u Hrvatskoj po Köppenovoj klasifikaciji (Šegota i Filipčić, 2003.)

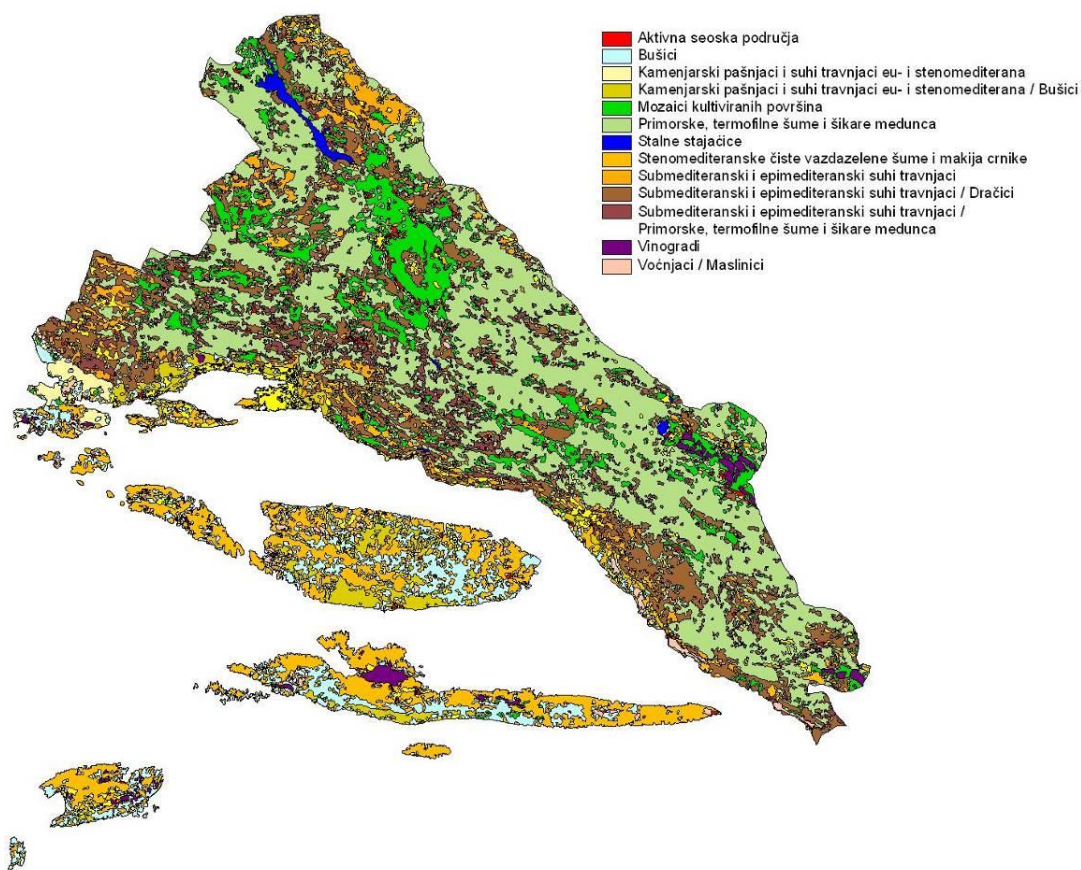
Prema Köppenovoj klasifikaciji, obalno i otočno područje SDŽ svrstano je pod **Csa** tip klime. Jadransko more, kao prirodni rezervoar relativno tople vode s temperaturom od 10-26 °C, najvažniji je indikator klimatskih karakteristika na širem području županije. Klimu karakteriziraju vruća i suha ljeta, blage i vlažne zime te veliki broj sunčanih sati (iznad 2.500) i izražena vjetrovitost (iznad 100 dana godišnje s jakim i u prosjeku više od 30 dana s olujnim vjetrom). Veliki broj vedrih i sunčanih dana i temperature koje rijetko padnu ispod nule karakteriziraju klimu i priobalnog i otočnog dijela županije s tom razlikom da priobalni dio karakterizira nešto veća količina oborine u hladno doba godine. Temperatura najhladnijeg mjeseca u rasponu je od –3 °C do 18 °C, dok je srednja temperatura najtoplijeg mjeseca veća od 22 °C. Oborina je najmanje ljeti, a najviše u kasnu jesen (županijski minimum iznosi 289 mm/godini, a maksimum 1589 mm/godini). Snijeg je u otočnom i priobalnom području rijetkost i ne zadržava se duže od dana, dok je u zaobalju redovita pojava, posebno u višim i dublje u kontinent uvučeni područjima. (Izvešće o stanju okoliša SDŽ, 2008-2011.) Jedino na najvišim dijelovima otoka (Brač, Hvar) vlada druga varijanta ove klime – mediteranska klima s toplim ljetima (**Csb**).

U zaobalnom području temperature tijekom jesenskih i zimskih mjeseci često padaju ispod nule, a prisutna je i veća količina oborina. Dalmatinskom zagorom se smatra kontinentalni dio Dalmacije, oko 150 km dug pojas odvojen od primorja planinskim nizom Kozjaka (780 m), Mosora (1339 m), Omiške Dinare (864 m), Biokova (1762 m) i Rilića (1160 m). Čine ju područja u okolici Knina, Drniša, Sinja, Vrlike, Imotskog i Vrgorca. Budući da je utjecaj maritimne klime ograničen planinskim masivima dinarskog pravca pružanja, zagorski prostor je izložen pretežno prijelaznoj maritimnoj klimi (**Cfa**), ali isto tako i utjecajem kontinenta (Imotsko polje, Vrgoračko polje, Rastok).

Iznimni utjecaj na klimu Zagore ima planinski masiv Dinarskog gorja, njegova visina, smjer pružanja te općenito složenost reljefa. Ispreplitanje raznih utjecaja na tome području ponekad dovodi do burnih atmosferskih procesa koji rezultiraju učincima tipičnim za sredozemnu klimu (sušna i vruća ljeta), tipičnim za kontinentalnu klimu (zimi snijeg i hladnoća), a nerijetko i tipičnim za planinsku klimu (**Cfb**), u područjima viših nadmorskih visina Dinare, Biokova, Mosora (Oikon, 2008.)

2.2.5. Staništa

Stanište je sukladno odredbama Zakona o zaštiti prirode (“Narodne novine” br. 80/2013.) definirano kao jedinstvena funkcionalna jedinica kopnenog ili vodenog ekosustava, određena geografskim, biotičkim i abiotičkim svojstvima, neovisno o tome je li prirodno ili doprirodno. Sva staništa iste vrste čine jedan stanišni tip. Popis svih stanišnih tipova u Republici Hrvatskoj sadrži Pravilnik o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima („Narodne novine“ 88/2014.). Zastupljenost i rasprostranjenost stanišnih tipova u SDŽ prikazuje izvadak iz Karte staništa (Slika 5.). Među kopnenim staništima dominiraju šume, makije i šikare (Tablica 2.).

Slika 5. Prostorna zastupljenost osnovnih kopnenih staništa na području SDŽ
(Izvor: HAOP, <http://www.bioportal.hr/gis/>)

Tablica 2. Pregled kopnenih tipova staništa na području SDŽ. (Izvor: HAOP)

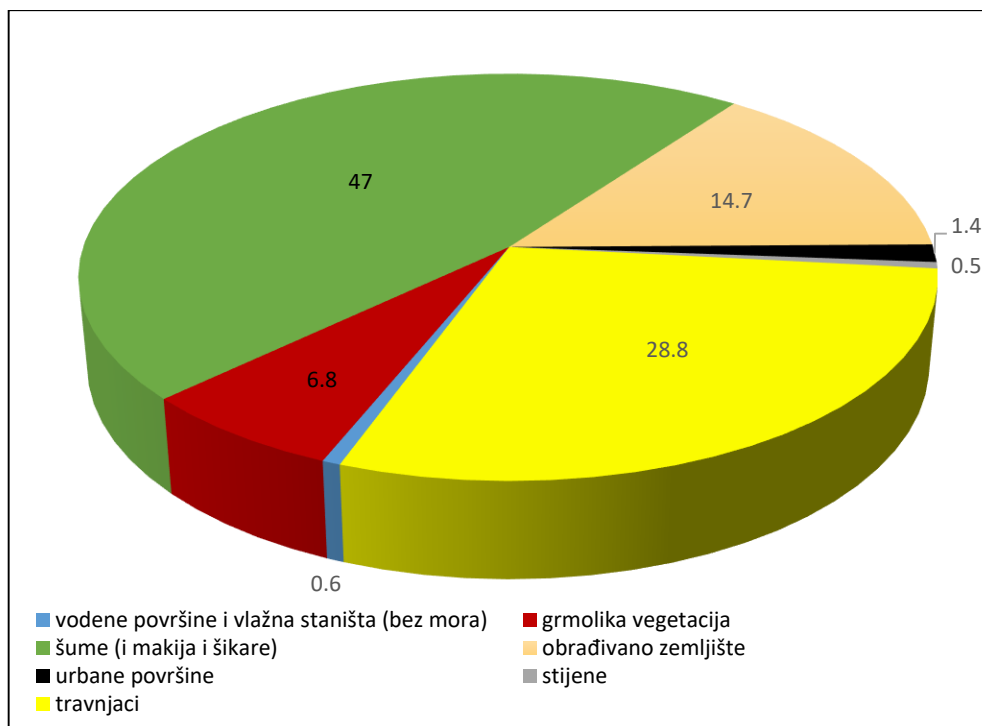
NACIONALNA KLASIFIKACIJA STANIŠTA	Površina (km ²)	Površina (%)
ŠUME		
Jugoistočno-alpsko-ilirske, termofilne bukove šume	0,1	-
Šume običnog i crnog bora na dolomitima	8,6	0,2
Nasadi četinjača	5,7	0,1
Primorske, termofilne šume i šikare medunca	1578,1	34,9
Stenomediterranske čiste vazdazelene šume i makija crnike	521,1	11,5
Šume običnog i crnog bora na dolomitima / Primorske, termofilne šume i šikare medunca	1,0	-
Mješovite, rjeđe čiste vazdazelene šume i makija crnike ili ostrike	13,3	0,3
UKUPNO:	2127,9	47,0
GRMOLIKA VEGETACIJA		
Bušici	292,7	6,5
Dračici	14,9	0,3
Ljeti listopadne šikare	0,1	-
UKUPNO:	307,7	6,8
TRAVNJACI		
Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci	215,2	4,8
Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci / Dračici	709,4	15,7
Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci / Primorske, termofilne šume i šikare medunca	184,5	4,1
Kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eu- i stenomediterrana	40,1	0,9
Kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eu- i stenomediterrana / Bušici	149,2	3,3
Planinske rudine	3,0	0,1
UKUPNO:	1301,4	28,8
OBRADIVANO ZEMLJIŠTE		
Aktivna seoska područja	53,1	1,2
Aktivna seoska područja / Urbanizirana seoska područja	27,2	0,6
Mozaici kultiviranih površina	425,7	9,4
Mozaici kult. pov. / Akt. seoska podr. / Javne neproizvodne kultivirane zelene površine	24,3	0,5
Mozaici kultiviranih površina / Bušici	6,0	0,1
Mozaici kultiviranih površina / Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci	0,3	-
Intenzivno obrađivane oranice na komasiranim površinama	14,0	0,3
Maslinici	19,2	0,4
Voćnjaci / maslinici	42,3	0,9
Bušici / Maslinici	16,3	0,4
Vinogradi	46,5	1
Uzgajališta životinja	0,2	-
UKUPNO:	675,1	14,9

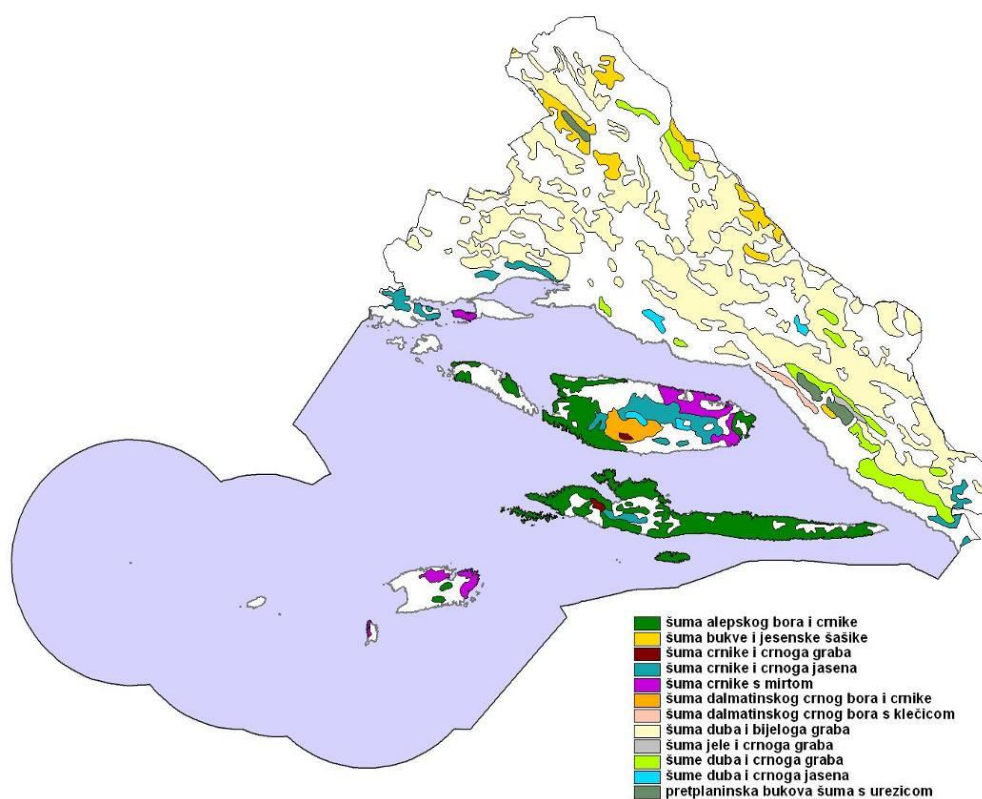
NACIONALNA KLASIFIKACIJA STANIŠTA	Površina (km ²)	Površina (%)
URBANE/INFRASTRUKTURNE/GOSPODARSKE POVRŠINE		
Gradske jezgre	9,5	0,2
Gradske stambene površine	10,6	0,2
Industrijska i obrtnička područja	0,2	-
Infrastrukturne površine	1,3	-
Javne neproizvodne kultivirane zelene površine	10,8	0,2
Površinski kopovi	4,6	0,1
Urbanizirana seoska područja	27,7	0,6
UKUPNO:	64,7	1,4
STIJENE		
Alpsko-karpatško-balkanske vapnenačke stijene	20,2	0,4
Tirensko-jadranske vapnenačke stijene	2,5	0,1
UKUPNO:	22,7	0,5
VODENE POVRŠINE I VLAŽNA STANIŠTA (ne uključujući more)		
Neobrasle i slabo obrasle obale tekućica	3,6	0,1
Stalne stajačice	24,3	0,5
Tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi	0,04	-
UKUPNO:	27,9	0,6
SVEUKUPNO:	4.527,6	100

Primorske, termofilne šume i šikare medunca čine udio od 35 % površine, a stenomediteranske čiste vazdazelene šume i makija crnike udio od 10 %. Daljnjih oko 30 % površine čine travnjački stanišni tipovi (uključujući i one koji postupno zarastaju i postaju dračici i bušici), među kojima s preko 20 % dominiraju submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci/dračici, a manje od 5 % otpada na kamenjarske pašnjake i suhe travnjake eu- i stenomediterana te planinske rudine (Grafikon 1.). Značajnih 15 % otpada na obrađivana zemljište koje uključuje u prvom redu mozaike kultiviranih površina (10 %), 2 % voćnjaka i maslinika, te 1 % vinograda (Oikon, 2008.).

Najveći dio šumskih stanišnih tipova (oko 35 % površine) zauzimaju termofilne šume i šikare hrasta medunca s crnim i bijelim grabom, koje fitocenološki pripadaju svezi *Ostryo-Carpinion orientalis* (Vukelić, 2012.) i potpuno dominiraju zaobalnim dijelom županije (Slika 6.). U priobalju i na otocima (preko 10 %) dominiraju šume alepskog bora i hrasta crnike (*Quercus ilici-Pinetum halepensis*) iz sveze *Oleo-Ceratonion* (Tucak i sur., 2002.).

Grafikon 1. Udjeli kopnenih tipova staništa na području SDŽ
(Izvor: Izračun autora prema podacima HAOP, 2017.)

Slika 6. Prostorni raspored šumskih staništa na području SDŽ
(Izvor: HAOP, <http://www.bioportal.hr/gis/>)

Od šumskih zajednica koje zbog svoje vrijednosti za bioraznolikost zaslužuju posebnu pažnju i zaštitu, treba istaknuti šume dalmatinskog crnog bora (*Pinus nigra* subsp. *dalmatica*): šuma dalmatinskog crnog bora s primorskom crnjušom (*Erico manipuliflorae-Pinetum dalmaticae*) i šuma dalmatinskog crnog bora s klečicom (*Junipero sibiricae-Pinetum dalmaticae*); kao i reliktnu mediteransko-montanu jelovu šumu s crnim grabom (*Ostryo—Abietetum*) na kontinentalnoj strani Biokova. Pozitivno je da su navedene šumske zajednice u značajnom dijelu zaštićene kao posebno vrijedni dijelovi prirode (Zaštićeni krajolik Vidova Gora na Braču te Park prirode „Biokovo“).

Trenutna struktura šumskih staništa, s oko 60 % šikare i makije, 30 % goleti, 4% nižih uzgojnih oblika šume (panjače) i svega 6 % visokih šuma nije povoljna za lovno gospodarstvo, u smislu pogodnosti i kakvoće staništa za divljač. Takvo stanje posljedica je nepotrajnih praksi gospodarstva u prošlosti gdje se šuma eksploatirala, a da se nije vodilo računa o njenoj obnovi – što je rezultiralo tipičnim nizom: sječa visoke šume, prirodna regeneracija u panjače, niz ponovnih periodičkih sječa panjača koje postaju sve niže i gušće te konačno prelaze u šikaru (Oikon, 2008).

Šumama i šumskim zemljištem u državnom vlasništvu (oko 90 % ukupne površine SDŽ) gospodare Hrvatske šume d.o.o., odnosno Uprava šuma Podružnica Split, ustrojena u sedam šumarija: Split (pokriva i područje Šolte, Visa, Drvenika), Makarska, Sinj, Imotski, Vrgorac, Brač i Hvar.

2.3. Zaštićene prirodne vrijednosti

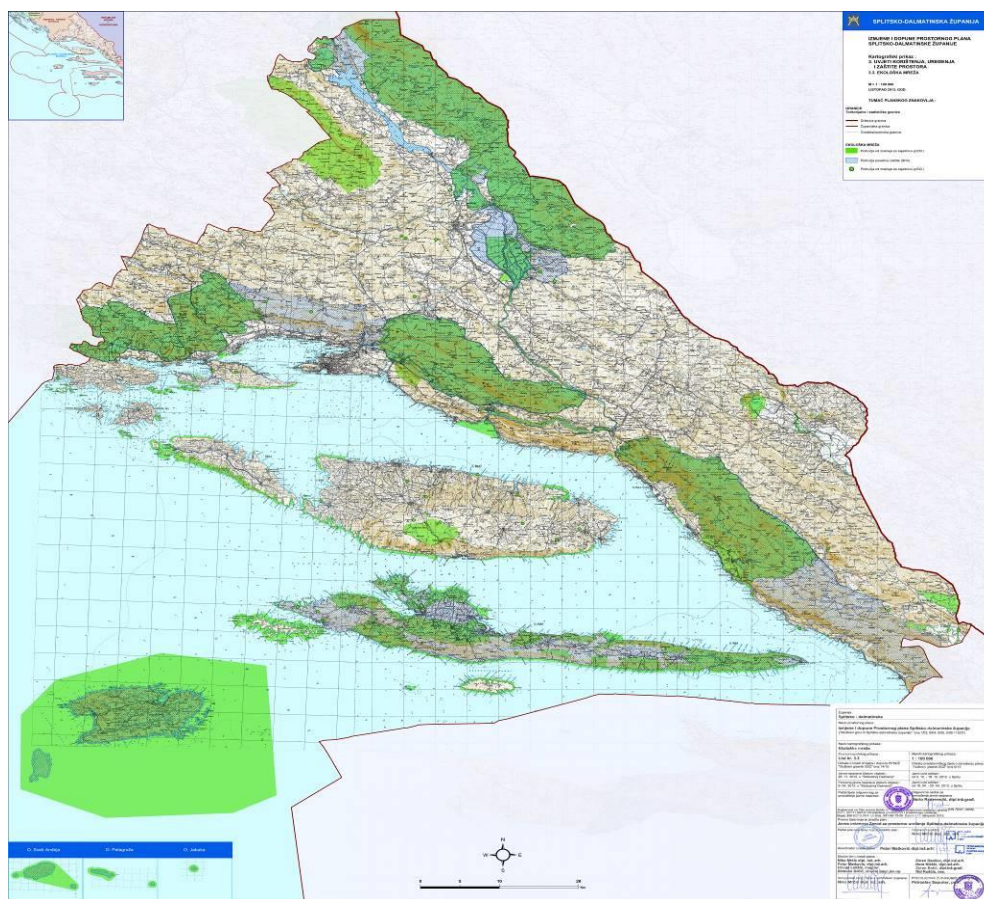
Zaštićene prirodne vrijednosti u RH kategorizirane su prema Zakonu o zaštiti prirode (“Narodne novine” br. 80/2013.) u sljedeće kategorije:

- zaštićena područja: strogi rezervat, nacionalni park, posebni rezervat, park prirode, regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park-šuma, spomenik parkovne arhitekture,
- zaštićene vrste: strogo zaštićena divlja vrsta,
- zaštićeni minerali i fosili.

Površina zaštićenih prirodnih vrijednosti na kopnu u SDŽ iznosi 266,635 km² ili oko 6 % županijskog kopna. Površina zaštićenih prirodnih vrijednosti na moru u županiji iznosi 0,864 km² ili oko 0,01 % županijskog mora. Na području SDŽ nalaze se 44 zaštićena područja. Zaštićenim prirodnim vrijednostima prijete ugroza s različitih osnova, u prvom redu od: unošenja novih stranih, potencijalno invazivnih vrsta, nezakonitog lova i ribolova, bespravne gradnje, odlaganja otpada, požara, nezakonite sječe šuma, nedopuštenih istraživanja i slično.

Područja ekološke mreže u Republici Hrvatskoj proglašena su Uredbom o ekološkoj mreži ("Narodne novine" br. 124/2013., 105/2015.). Sastavni su dio ekološke mreže EU NATURA 2000, a podijeljena su na međunarodno značajna područja očuvanja za ptice (POP) te područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS).

Područja ekološke mreže u SDŽ prikazuje slika 7.

Slika 7. Područja ekološke mreže u SDŽ
(Preuzeto iz: Izmjene i dopune Prostornog plana SDŽ, 2016.)

2.4. Minski sumnjiva područja

Splitsko-dalmatinska županija je zadnja po veličini minski sumnjivog prostora u RH. Zaostalih minsko-eksplozivnih sredstava i sumnjivih područja ima još na području općina Vrljika i Hrvace, odnosno na području državnog lovišta broj: XVII/19 „Vrdovo“, državnog lovišta broj: XVII/03 „Dinara – Crvene grede“ i državnog lovišta broj: XVII/14 „Svilaja II“ (uglavnom planinski masivi Svilaje i Dinare). U razdoblju ožujak-svibanj 2017. provedene su aktivnosti razminiranja na području općine Hrvace. Zemljovid minski sumnjivih područja u SDŽ prikazuje slika 8.

Slika 8: Karta minski sumnjivih područja na području SDŽ

(Izvor: Hrvatski centar za razminiranje, <https://misportal.hcr.hr/mapviewer/fsmc/images/transparent.gif>, pristupljeno 18. 10. 2017.)

3. LOVIŠTA SPLITSKO – DALMATINSKE ŽUPANIJE

3.1. Administrativna i geografska podjela lovišta

Na području SDŽ ukupno su ustanovljena 83 lovišta koja su administrativno podijeljena na 20 vlastitih, državnih lovišta i 63 zajednička lovišta, ustanovljena na zemljištima raznih vlasnika. Ukupna površina lovišta na području SDŽ iznosi 449.490 ha, od čega 151.603 ha (≈34 %) čine državna lovišta, a 297.887 ha (≈66 %) zajednička lovišta.

Prema podjeli SDŽ u tri prirodno-geografske cjeline, lovišta su raspoređena na sljedeći način:

Zaobalje:	56 lovišta	271.700 ha (60,45 %)
Priobalje:	18 lovišta	86.401 ha (19,22 %)
Otoci:	9 lovišta	91.389 ha (20,33 %)

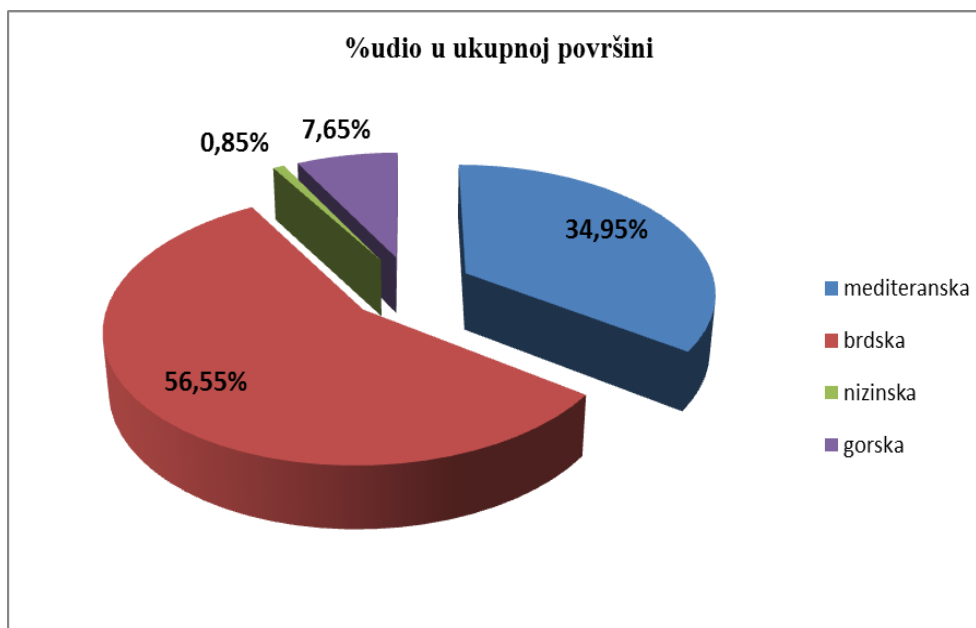
3.2. Podjela lovišta po tipovima

U SDŽ se nalaze 82 lovišta otvorenog tipa (omogućena je nesmetana dnevna i sezonska migracija divljači) i jedno uzgajalište divljači: XVII/13 – „Pelegrin“ na otoku Hvaru (lovište ograđeno ogradom ili sličnom građevinom ili prirodnim preprekama koje sprječavaju divljač da napusti lovište)

Prema reljefnim obilježjima (konfiguraciji terena), lovišta su razvrstana u sljedeće tipove:

nizinska lovišta (do 200 m n/v):	2 lovišta	3.852 ha
brdska lovišta (200 – 800 m n/v):	56 lovišta	254.185 ha
gorska (< 800 m n/v):	3 lovišta	34.370 ha
mediteranska lovišta (primorsko-krška):	22 lovišta	157.083 ha

Raspodjelu udjela tipova lovišta prema reljefnim obilježjima prikazuje grafikon 2.

Grafikon 2: Zastupljenost udjela tipova lovišta u SDŽ prema reljefnim obilježjima.

(Izvor: izračun autora)

3.3. Vrste divljači u lovištima

Zakon o lovstvu („Narodne novine“, broj: 140/05., 75/09., 14/14., 21/16., 41/16., 67/16., 62/17.) određuje divljač kao životinjske vrste koje slobodno žive u prirodi, na površinama namijenjenim za uzgoj ili intenzivni uzgoj i razmnožavanje u svrhu lova i korištenja. Divljač je razvrstana na krupnu divljač, sitnu dlakavu divljač i sitnu pernatu divljač. Vrste divljači kojima se gospodari u lovištima SDŽ su:

- a) **Krupna divljač:** jelen lopatar (*Dama dama* L.), srna obična (*Capreolus capreolus* L.), divokoza (*Rupicapra rupicapra* L.), muflon (*Ovis aries musimon* Pall.), svinja divlja (*Sus scrofa* L.) te smeđi medvjed (*Ursus arctos* L.) - praćenje brojnog stanja
- b) **Sitna divljač - dlakava:** jazavac (*Meles meles* L.), mačka divlja (*Felis silvestris* Schr.) - praćenje brojnog stanja, kuna bjelica (*Martes foina* Ehr.), zec obični (*Lepus europaeus* Pall.), puh veliki (*Myoxus glis* L.), lisica (*Vulpes vulpes* L.), čagalj (*Canis aureus* L.), tvor (*Mustela putorius* L.), mungos (*Herpestes ishneumon* L.)

- c) **Sitna divljač – pernata:** - fazan-gnjeto (Phasianus sp. L.); jarebica kamenjarka grivna (*Alectoris graeca* Meissn.), trčka skvržulja (*Perdix perdix* L.), prepelica pućpura (*Coturnix coturnix* L.), šljuke: bena (*Scolopax rusticola* L.) i kokošica (*Gallinago gallinago* L.), golub divlji: grivnjaš (*Columba palumbus* L.) i pećinar (*Columba livia* Gmelin.), guske divlje: glogovnjača (*Anser fabalis* Latham.) i lisasta (*Anser albifrons* Scopoli.), patke divlje: gluhara (*Anas platyrhynchos* L.), glavata (*Aythya ferina* L.), krunasta (*Aythya fuligula* L.), pupčanica (*Anas querquedula* L.) i kržulja (*Anas crecca* L.), liska crna (*Fulica atra* L.), vrana siva (*Corvus corone cornix* L.), čavka zlogodnjača (*Coloeus monedula* L.), svraka (*Pica pica* L.), šojka kreštatica (*Garrulus glandarius* L.)

Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači (“Narodne novine”, broj 40/06., 92/08., 39/11., 41/13.) dodatno raspoređuje divljač u: glavne vrste i ostale (sporedne vrste). Glavne vrste su vrste divljači koje se prema namjeni zemljišta prvenstveno uzgajaju ili se planiraju uzgajati, ili za koje je lovište ustanovljeno te vrste divljači za koje je određena lovnoproduktivna površina i za koje je izvršeno bonitiranje. Ostale (sporedne) vrste su vrste divljači koje prirodno obitavaju u lovištu ili se unose neposredno pred lov.

U lovištima SDŽ gospodari se sljedećim stalnim glavnim vrstama **krupne divljači:**

- srna obična u 4 lovišta
- divokoza u 6 lovišta
- muflon u 4 lovišta
- svinja divlja u 42 lovišta

U lovištima SDŽ gospodari se sljedećim stalnim glavnim vrstama **sitne divljači:**

- zec obični u 75 lovišta
- fazan – gnjetao u 17 lovišta
- jarebica kamenjarka – grivna u 69 lovišta
- trčka skvržulja u 6 lovišta

Najčešće stalne glavne vrste divljači kojima se gospodari u lovištima SDŽ su zec obični, jarebica kamenjarka – grivna te svinja divlja. Zanimljiv je i podatak da je svinja divlja među ostalim stalnim vrstama prisutna u skoro svim lovištima u kojima se njome ne gospodari kao glavnom vrstom, a posebno je brojna na otocima Hvaru, Braču i Šolti. Ovi otoci svinjom divljom gospodare kao nezavičajnom vrstom divljači, odnosno na temelju rješenja o izlovu nezavičajne vrste divljači. Također, u lovištima SDŽ sve više je primijećena stalna prisutnost srne obične te će se u narednom 10-godišnjem razdoblju u većini lovišta ovom vrstom gospodariti kao stalnom ostalom vrstom divljači.

Posebno veliki problem predstavlja gospodarenje divokozom i muflonom, ponajprije zbog velikog broja krupnog predatora – sivog vuka (*Canis lupus* L.) koji dijeli životni prostor s ovim vrstama divljači. Naročito je ugrožena mladunčad i pomladak (uglavnom populacija na Biokovu i Mosoru), ali na žalost u proteklom desetogodišnjem razdoblju nastradala je i izuzetno trofejno vrijedna divljač.

Prema načinu migracije, divljač i životinjske vrste koje žive u lovištu razvrstavaju se na:

1. stalne vrste – koje obitavaju u lovištu tijekom cijele godine, nalaze hranu i zaklon te se razmnožavaju;

2. sezonske vrste

– selice prolaznice – koje prelaze iz lovišta u lovište tijekom jedne lovne godine, a zavisno o godišnjem dobu (zimski i ljetni staništa, okomita i vodoravna migracija i sl.);

– selice stanarice (gnjezdarice) – koje dolaze u lovište tijekom proljeća te se u istom hrane, sklanjaju i razmnožavaju, a u jesen odlaze;

– selice zimovalice – koje dolaze u lovište tijekom jeseni i zime te se u istom hrane i sklanjaju, a u proljeće odlaze;

3. povremene vrste – koje dolaze u lovište samo poneke godine te se u njima hrane, sklanjaju ili razmnožavaju;

4. sezonske vrste – koje tijekom svoje migracije prolaze kroz lovište.

4. REZULTATI UZGOJA, ZAŠTITE, LOVA I KORIŠTENJA DIVLJAČI U RAZDOBLJU 2007. – 2017.

Cilj lovnog gospodarenja je uzgoj normalno razvijene, zdrave i otporne krupne divljači srednje i visoke trofejne vrijednosti te uzgoj stabilne i trajne populacije sitne divljači, a metoda (način) uzgoja je prirodna u otvorenim lovištima i te kombinirana.

Cilj gospodarenja lovištem je provedba propisanih gospodarskih mjera kojima će se postići planirani fondovi divljači za uredno korištenje prava lova (korištenje za vlastite potrebe, prodaja divljači domaćim i inozemnim lovcima), uz očuvanje i unaprjeđenje prirodnih staništa divljači i svih drugih životinjskih vrsta (Tucak i sur., 2002.).

4.1. Osnovni podaci o analiziranim lovištima

Obrađeni su podaci za 32 zajednička otvorena lovišta na području SDŽ, kojima u svojstvu ovlaštenika prava lova gospodari 27 lovačkih udruga (Tablica 3.). Podaci o lovnim površinama (obraci LGO-1) te ostali podaci za prikaz gospodarenja preuzeti su iz lovnogospodarskih osnova (LGO), koje su poimenično navedene u popisu literature.

Površina analiziranih lovišta iznosi 215.689 ha, što čini jednu trećinu, odnosno 32 % od ukupne površine lovišta na području SDŽ. Sveukupne lovne površine iznose 183.877 ha što čini 85 % od ukupnih površina analiziranih lovišta.

Smjernice gospodarenja s divljači i lovištem usklađene su s uvjetima zaštite prirode, koji čine sastavni dio svake lovnogospodarske osnove i osiguravaju da su svi gospodarski parametri i zahvati u lovištu planirani prema uvjetima zaštite prirode. To podrazumijeva gospodarenje s matičnim fondovima prirodne gustoće na lovnoj jedinici, prirodne spolne i dobne strukture, s prirodnim prirastom i otpadom, uz optimalnu prihranu i prehranu te moguće unošenje umjetno uzgojene divljači.

Prikazani su planirani i ostvareni matični fondovi, planirani i ostvareni odstrijeli za glavne vrste i gospodarski značajnije ostale (sporedne) vrste divljači, evidentirano ispuštanje divljači u lovište kao i evidentirana šteta na divljači. Također je prikazana planirana i ostvarena prihrana i prehrana, izgradnja lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata te trofejno vrijedna divljač stečena u proteklom razdoblju gospodarenja.

Tablica 3. Podaci o analiziranim lovištima u SDŽ. (Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, SLE)

BROJ LOVIŠTA	NAZIV LOVIŠTA	POVRŠINA LOVIŠTA (ha)	*LOVNE POVRŠINE (ha)	LOVOZAKUPNIK	GLAVNE VRSTE DIVLJAČI	BONITETI	LPP (ha)
XVII/102	VIS	9079	8360	LU "VIS" - Vis	zec obični fazan - gnjetlovi	II I	3300 5500
XVII/103	ŠOLTA	5938	5727	LU "ŠOLTA" - Grohote	zec obični fazan - gnjetlovi jarebica kamenjarka	III III II	2200 4000 800
XVII/105	ČIOVO	2858	1468	LU "TROGIR" – Trogir	zec obični fazan - gnjetlovi	II II	900 1000
XVII/109	KAŠTELA	4078	1898	LU "KAŠTILAC" - Kaštel Lukšić	zec obični fazan - gnjetlovi jarebica kamenjarka	II II II	900 1000 800
XVII/110	VILAJA	5107	4537	HLU "KUNA" - Seget Donji	svinja divlja zec obični jarebica kamenjarka	III III II	1200 2000 800
XVII/111	TRIŠTENICA GORNJA	4431	4101	LU "LJUBEČ" - Primorski Dolac	svinja divlja zec obični jarebica kamenjarka	III III II	1600 1000 500
XVII/112	BILUŠ	3860	3602	LU "LEČEVICA" - Lečevica	svinja divlja zec obični jarebica kamenjarka	III III II	1600 1200 500
XVII/113	LJUBEČ	4217	4025	LU "LEČEVICA" - Lečevica	svinja divlja zec obični jarebica kamenjarka	III III II	1200 1100 800
XVII/114	DUGOBABE- BROČANAC	4789	4493	LU "VOLJAK" - Solin	zec obični jarebica kamenjarka	III II	1000 300
XVII/116	ZAMOSORJE GORNJE	1807	1679	LU "GORNJA POLJICA" - Srijane	svinja divlja zec obični jarebica kamenjarka	III III II	800 500 400
XVII/117	DICMO	4630	3695	LU "DICMO" - Dicmo	zec obični jarebica kamenjarka	II II	1400 1600
XVII/118	MUĆ	1813	1715	LD "MUĆ" - Donji Muć	zec obični jarebica kamenjarka	II II	500 300
XVII/119	OGORJE	4326	4116	LD "SVILAJA" - Ogorje	zec obični jarebica kamenjarka	II II	900 800
XVII/120	VRLIKA	8535	7820	LU "SVILAJA" - Vrlika	svinja divlja zec obični fazan - gnjetlovi jarebica kamenjarka	III II II II	2000 1500 500 800
XVII/122	SINJ	15542	13500	LD "SINJ" - Sinj	zec obični fazan - gnjetlovi trčka skvržulja	IV III III	3000 2200 1700
XVII/123	TRILJ	8536	-	LU "JAREBICA" - Trilj	nema podataka u SLE	-	-
XVII/124	KREŠEVNICA	7191	6377	LU "KREŠEVNICA" - Šestanovac	svinja divlja zec obični jarebica kamenjarka	III III II	2400 1800 1500
XVII/126	LOVREĆ- STUDENCI	6841	6499	LU "GRADINA" - Lovreć	svinja divlja zec obični jarebica kamenjarka	III II II	1600 2000 1100
XVII/127	ŽEŽEVICA- GRABOVAC	3158	3103	LU "KAMENJARKA" -Grabovac	svinja divlja zec obični jarebica kamenjarka	III III III	1600 1000 1200
XVII/129	ŠEMINOVAC	4071	3700	LU "ŠEMINOVAC" - Krivodol	zec obični fazan - gnjetlovi jarebica kamenjarka	II II II	800 500 700

BROJ LOVIŠTA	NAZIV LOVIŠTA	POVRŠINA LOVIŠTA (ha)	*LOVNE POVRŠINE (ha)	LOVOZAKUPNIK	GLAVNE VRSTE DIVLJAČI	BONITETI	LPP (ha)
XVII/131	IMOTSKI	5618	4461	LU "IMOTSKA KRAJINA" - Imotski	zec obični fazan - gnjetlovi jarebica kamenjarka	I III II	4400 4000 2000
XVII/133	POLJICA-MLJACA	3586	3514	LU "ZAGORA" - Vrgorac	svinja divlja zec obični jarebica kamenjarka	III III II	1600 900 700
XVII/134	VRGORAČKI RASTOK	4361	4154	LU "RASTOK" - Vrgorac	zec obični fazan - gnjetlovi jarebica kamenjarka	III II II	1100 1000 1200
XVII/137	KOZICA	1446	1369	LU "KOZICA" - Kozica	zec obični jarebica kamenjarka	III II	300 300
XVII/141	BAŠKA VODA	1605	1309	LU "KUNA" - Baška Voda	zec obični jarebica kamenjarka	II II	300 300
XVII/142	PODMOSORJE	10667	8137	PLD "MOSOR" - Priko-Omiš	svinja divlja zec obični fazan - gnjetlovi jarebica kamenjarka	III II III I	1000 2200 1200 1600
XVII/143	BRAČ	36675	31815	LD "BRAČ" - Supetar	zec obični fazan - gnjetlovi jarebica kamenjarka	I II II	2000 1000 800
XVII/144	HVAR	30732	29494	LU "HVAR" - Stari Grad	zec obični fazan - gnjetlovi	II III	5000 4000
XVII/147	TRIŠTENICA DONJA	3632	3098	LU "LJUBEĆ" - Primorski Dolac	svinja divlja zec obični jarebica kamenjarka	III III II	1600 1200 700
XVII/148	ZADVARJE	1710	1602	LU "OSOJE" - Zadvarje	svinja divlja zec obični jarebica kamenjarka	III III III	1200 300 500
XVII/149	ZAMOSORJE DONJE	2419	2384	LU "GORNJA POLJICA" - Srijane	svinja divlja zec obični jarebica kamenjarka	III III II	1600 400 300
XVII/150	BILUŠ DONJI	1051	1019	LU "LEČEVICA" - Lečevica	zec obični jarebica kamenjarka	III II	400 400
XVII/156	RAŠČANE	1380	1106	LU "ZAGORA" - Vrgorac	zec obični jarebica kamenjarka	III II	300 400
Ukupna površina		215689	183877				

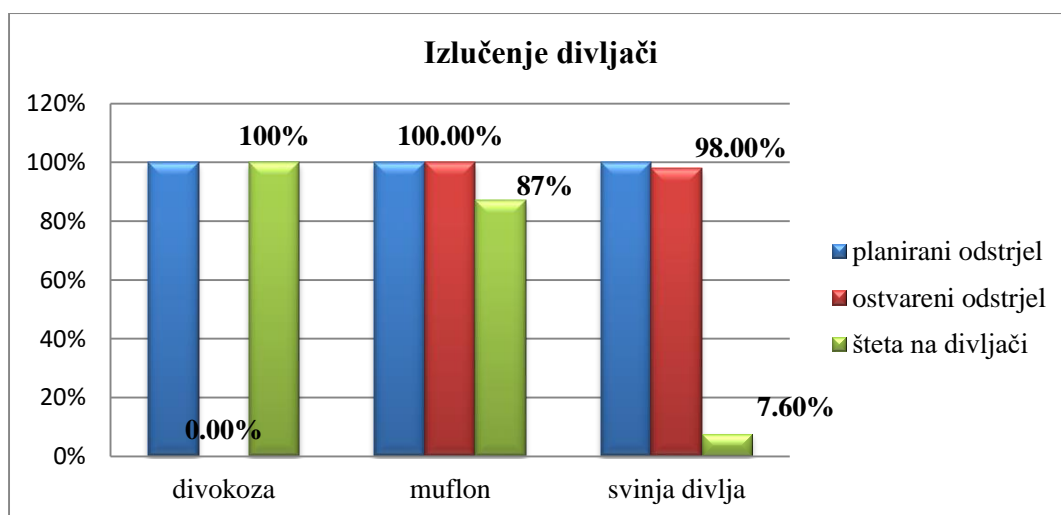
4.2. Matični fond, izlučenje i ispuštanje divljači

Najčešće stalne glavne vrste divljači kojima se gospodari u analiziranim lovištima su: svinja divlja, zec obični, fazan – gnjetlovi te jarebica kamenjarka – grivna (Tablica 4.). Muflonom i divokozom gospodari se samo u lovištu broj XVII/141 „Baška Voda“ (ostale vrste divljači), a muflonom u lovištima: XVII/124 „Kreševnica“ i XVII/142 „Podmosorje“, također kao ostalom vrstom divljači. Raspodjela udjela planiranog i ostvarenog odstrjela krupne divljači, te šteta na divljači u analiziranim lovištima (Grafikon 3.) ukazuje na poteškoće u gospodarenju divokozom i muflonom.

Tablica 4. Pregled planiranih i ostvarenih parametara lovnog gospodarenja od 2007. do 2017. (Izvor: LGO za analizirana lovišta)

VRSTA DIVLJAČI	MATIČNI FOND (kljunova/grla)			ODSTRJEL (kljunova/grla)			ISPUŠTENA DIVLJAČ (kljunova/grla)	ŠTETA NA DIVLJAČI (kljunova/grla)	% udio štete u izlučenju	Ukupno izlučenje (kljunova/grla)
	P	O	%	P	O	%				
Divokoza	98	92	94	18	0	0	0	11	100	11
Muflon	396	285	72	21	7	33	0	48	87	55
Svinja divlja	4604	7535	164	4947	4851	98	0	379	7,6	4983
Zec obični	57724	58717	102	26319	20585	78	3745	1969	3,3	59693
Fazan – gnjetlovi	34533	36890	107	37291	39722	107	39750	4309	11	38842
Jarebica kamenjarka - grivna	22213	21505	97	15101	12546	83	0	510	2,2	22723
*Prepelica pućpura	0	0	0	30159	20566	68	0	0	0	20566
*Šljuka bena	0	0	0	38349	14118	37	0	0	0	14118
*Patke divlje	0	0	0	4690	1839	39	0	0	0	1839

P = planirano; O = ostvareno; % = postotak izvršenja; *= selice čiji odstrjel u ovim lovištima nije bio obavezan

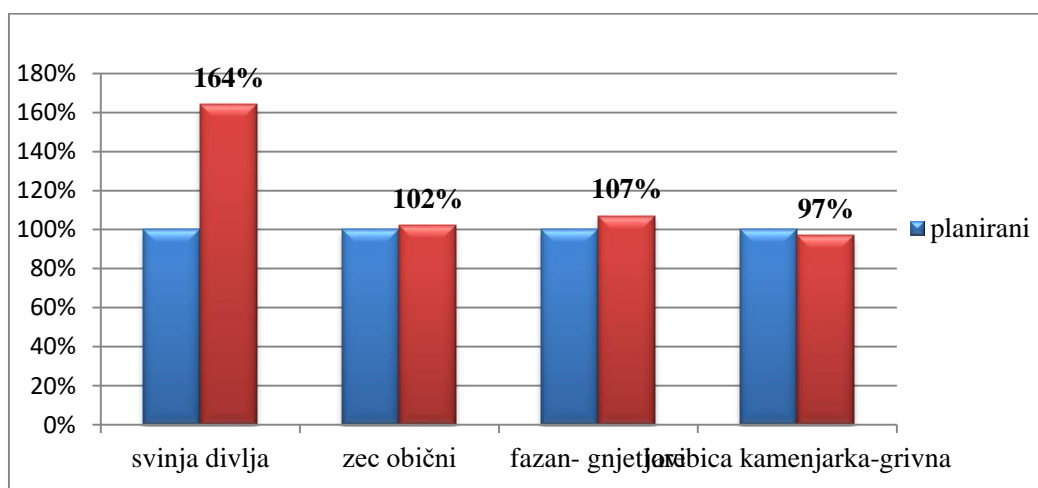

Grafikon 3. Planirani i ostvareni parametri odstrjela (%) za krupne vrste divljači te štete (%) na divljači. (Izvor: LGO za analizirana lovišta).

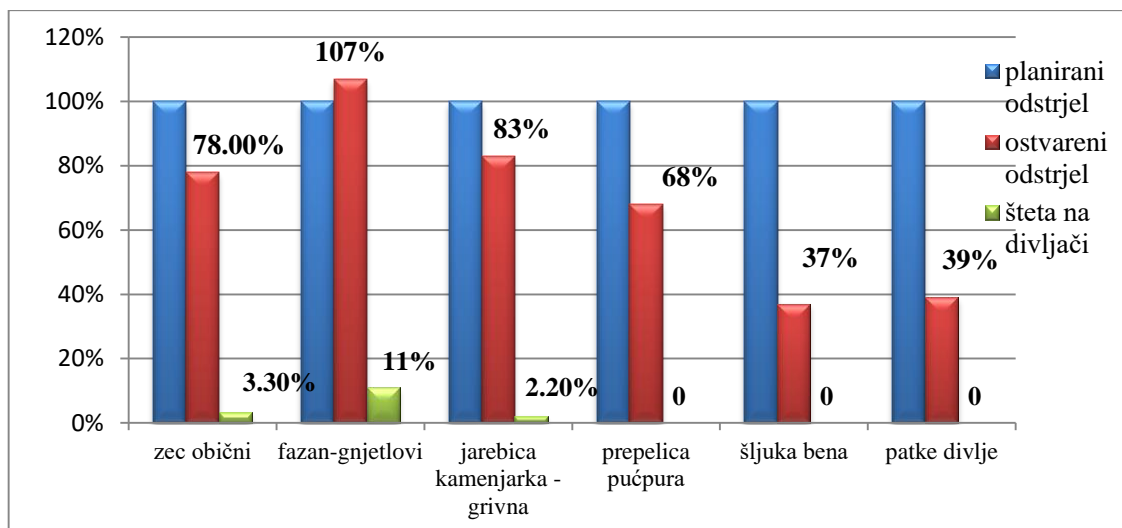
Izlučenje divokoze (100 %) bilo je ostvareno samo kao šteta na divljači nastala isključivo napadom krupnog predatora - vuka, dok nije ništa bolja situacija ni s muflonom, gdje šteta na divljači iznosi 87 % cjelokupnog izlučenja. Svjesni smo činjenice da je vuk strogo zaštićena vrsta u RH te da njegov ostanak i opstanak u ovim područjima ne smije biti doveden u pitanje. No posljednjih godina, kao posljedica stroge zaštite i neadekvatnog gospodarenja ovom vrstom, populacija vuka se povećala iznad kapaciteta prostora. Osim stoke, u velikoj mjeri stradava i divljač, za koju se ne priznaje „šteta od vuka“ pa nema niti naknade tako stradalu divljač. Zbog napada vuka lovci često ostaju bez vrijednih i obučениh lovačkih pasa; neki stradaju u lovištu, ali u posljednje vrijeme čak i u dvorištu.

S druge strane, gospodarenje svinjom divljom te sitnom divljači bilo je stabilno, uz određene godišnje oscilacije, ovisno o dostupnosti hrane u prirodi (urod žira), klimatskim uvjetima (suša, hladnoća, jeke kiše) i drugim prirodnim faktorima (određene sezonske migracije, prisutnost krupnog predatora, čaglja, zaštićenih pernatih predatora...).

Gospodarenjem matičnim fondom divljači uspješno je ostvarivano, kao i planirani odstrjel sitne divljači (Grafikon 4.). Određene štete zabilježene su na fazanima – gnjetlovima (najviše kod ispuštanja divljači „pred pušku“ – 11 %) te kod svinje divlje (uglavnom od krupnog predatora – vuka). Najmanje šteta na divljači zabilježeno je kod zeca običnog i jarebice kamenjarke – grivna (Grafikon 5.).

Grafikon 4. Planirani i ostvareni parametri (%) matičnog fonda. (Izvor: LGO za analizirana lovišta).

Grafikon 5. Planirani i ostvoreni (%) parametri odstrjela za sitne vrste divljači te štete (%) na divljači. (Izvor: LGO za analizirana lovišta).

4.3. Prihrana i prehrana divljači

Podaci o prosječnoj 10-godišnjoj prihrani i prehrani u analiziranim lovištima (Tablica 5.), pokazuju velike količine raznih vrsta hrane koja se iznosi u lovišta. Sve te količine nisu i ne mogu biti isključivo za divljač, već se na hranilištima kao i na površinama zasijanim raznim poljoprivrednim kulturama hrane sve ostale prisutne životinjske.

Tablica 5. Pregled planirane i ostvarene prihrane i prehrane od 2007 do 2017. (Izvor: LGO za analizirana lovišta)

Prihrana	Planirano (kg)	Ostvareno (kg)	Izvršenje (%)	Prehrana	Ostvareno (ha)
Zrnata	413500	488231	118	Jednogodišnje kulture	20
Sočna	212600	264508	124	Višegodišnje kulture	16
Voluminozna	0	7095	-	Košnja/čišćenje	10
Sol i mineralni dodaci	6285	7174	114	-	-
UKUPNO	632385	767008	120%	-	46

4.4. Lovnogospodarski i lovnotehnički objekti

Lovnogospodarski objekti namijenjeni su uzgoju i zaštiti divljači, a lovnotehnički objekti namijenjeni su lovu i korištenju divljači (Tablica 6.).

Podaci su prikupljeni iz obrazaca očevidnika lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata (LGO-11). Lovnotehnički i lovnogospodarski objekti ne smiju se planirati, niti postavljati u pojasu od 100 m od granice lovišta, osim lovnogospodarskih objekata za sitnu divljač, ukoliko je granica lovišta vodena površina.

Tablica 6. Pregled lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata (Izvor: LGO-11 za analizirana lovišta)

Vrsta objekta	Ostvareno
Pojilišta – velika	535
Kaljužišta	36
Solišta	94
Hranilišta za krupnu divljač	92
Čeke	128
Prihvatišta za pernatu divljač	3
Prihvatišta za krupnu divljač	2
*Lovačke kuće	6
UKUPNO	896

*objekata ovog tipa ima više, ali kako se ne nalaze zabilježeni u LGO-11 obrascima, ovdje nisu nabrojani

4.5. Trofejna vrijednost divljači

Trofej divljači – prema Zakonu o lovstvu čine divljač ili njezini dijelovi uređeni za čuvanje ili ocjenjivanje (Frković, 2017.). Pravilnik o načinu ocjenjivanja trofeja divljači, obrascu trofejnog lista, vođenju evidencije o trofejima divljači („Narodne novine”, broj 92/2008.) propisuje način ocjenjivanja trofeja divljači, oblik obrasca trofejnog lista, oblik obrasca ocjemenog lista, način vođenja evidencije o trofejima divljači i način dostave izvješća o ocijenjenim trofejima. Trofeji divljači ocjenjuju se prema važećim pravilnicima, formulama i uputama Međunarodnog savjeta za očuvanje divljači i lova (CIC). Lovoovlaštenik je dužan za lovište kojim gospodari voditi evidenciju na propisanom obrascu evidencije trofeja divljači (ETD) te u digitalnom obliku. Također, dužan je do 31. svibnja dostaviti Hrvatskom lovačkom savezu EDT za prethodnu lovnu godinu. Središnju evidenciju ocijenjenih trofeja divljači vodi Hrvatski lovački savez.

Prikazani su stečeni trofeji (kljove/rogovlje) veprova, muflona i divokoza izlučenih tijekom deset lovnih sezona u razdoblju od 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017.

4.5.1. Trofeji svinje divlje

Obvezno je ocjenjivanje trofeja mužjaka svih divljih svinja (veprova) u kategorijama: mlada, srednja ili zrela grla, pri čemu je mlado grlo ono koje je ušlo u 3. godinu života. Prema analiziranim obrascima ETD utvrđeni su sljedeći trofeji vepra, kapitalne vrijednosti vrijednosti sa stečenom zlatnom, srebrnom ili brončanom medaljom (Tablica 7.):

Tablica 7. Pregled kapitalnih trofeja vepra (Izvor: obrasci ETD za analizirana lovišta)

r.b.	Lovište	CIC točaka	Dob (godine)
120,00 CIC točaka i više (zlatno)			
1.	XVII/147 "Trištenica Donja"	136,00	10
2.	XVII/124 "Kreševnica"	129,30	10
3.	XVII/124 "Kreševnica"	128,85	8
4.	XVII/124 "Kreševnica"	125,20	10
5.	XVII/148 "Zadvarje"	125,15	9
6.	XVII/124 "Kreševnica"	124,25	7
7.	XVII/144 "Hvar"	123,50	8
8.	XVII/148 "Zadvarje"	123,20	10
9.	XVII/113 "Ljubeć"	122,75	10
10.	XVII/113 "Ljubeć"	121,55	8
11.	XVII/126 "Lovreć-Studenci"	121,55	10
12.	XVII/113 "Ljubeć"	121,01	6
13.	XVII/144 "Hvar"	120,85	9
14.	XVII/144 "Hvar"	120,40	9
15.	XVII/111 "Trištenica Gornja"	120,30	9
16.	XVII/103 "Šolta"	120,05	10
115,00 – 119,99 CIC točaka (srebro)			
1.	XVII/113 "Ljubeć"	119,60	9
2.	XVII/142 "Podmosorje"	118,60	7
3.	XVII/124 "Kreševnica"	118,55	8
4.	XVII/119 "Ogorje"	118,30	8
5.	XVII/120 "Vrlika"	117,20	9
6.	XVII/142 "Podmosorje"	117,00	6
7.	XVII/149 "Zamosorje Donje"	116,80	10
8.	XVII/120 "Vrlika"	116,75	6
9.	XVII/139 "Podgora"	116,75	8
10.	XVII/144 "Hvar"	116,75	10
11.	XVII/147 "Trištenica Donja"	116,25	8
12.	XVII/143 "Brač"	116,00	7
13.	XVII/142 "Podmosorje"	115,80	8
14.	XVII/143 "Brač"	115,50	6
15.	XVII/156 "Raščane"	115,15	7

r.b.	Lovište	CIC točaka	Dob (godine)
110,00 – 114,99 CIC točaka (bronca)			
1.	XVII/144 "Hvar"	114,95	8
2.	XVII/148 "Zadvarje"	114,80	7
3.	XVII/143 "Brač"	114,35	8
4.	XVII/144 "Hvar"	114,35	6
5.	XVII/111 "Trištenica Gornja"	114,30	9
6.	XVII/111 "Trištenica Gornja"	113,75	8
7.	XVII/120 "Vrlika"	113,70	9
8.	XVII/144 "Hvar"	113,65	5
9.	XVII/112 "Biluš"	113,60	10
10.	XVII/144 "Hvar"	113,50	8
11.	XVII/124 "Kreševnica"	113,40	8
12.	XVII/124 "Kreševnica"	113,10	7
13.	XVII/116 "Zamosorje Gornje"	112,80	6
14.	XVII/126 "Lovreć-Studenci"	112,55	7
15.	XVII/124 "Kreševnica"	112,25	9
16.	XVII/110 "Vilaja"	112,10	7
17.	XVII/124 "Kreševnica"	112,10	6
18.	XVII/142 "Podmosorje"	112,07	9
19.	XVII/144 "Hvar"	111,95	6
20.	XVII/143 "Brač"	111,80	7
21.	XVII/113 "Ljubeć"	111,70	6
22.	XVII/124 "Kreševnica"	111,40	6
23.	XVII/127 "Žeževica-Grabovac"	111,30	8
24.	XVII/144 "Hvar"	111,25	8
25.	XVII/142 "Podmosorje"	111,17	6
26.	XVII/143 "Brač"	111,10	7
27.	XVII/144 "Hvar"	110,85	10
28.	XVII/144 "Hvar"	110,85	6
29.	XVII/112 "Biluš"	110,80	5
30.	XVII/116 "Zamosorje Gornje"	110,80	8
31.	XVII/126 "Lovreć-Studenci"	110,80	7
32.	XVII/142 "Podmosorje"	110,75	6
33.	XVII/116 "Zamosorje Gornje"	110,70	10
34.	XVII/141 "Baška Voda"	110,65	9
35.	XVII/124 "Kreševnica"	110,40	6
36.	XVII/144 "Hvar"	110,25	8
37.	XVII/120 "Vrlika"	110,10	6
38.	XVII/124 "Kreševnica"	110,05	7
39.	XVII/144 "Hvar"	110,05	8
40.	XVII/156 "Rašćane"	110,05	10

Utvrđeni su sljedeći trofeji vepra, čija je trofejna vrijednost od 95 do 109,99 CIC točaka (Tablica 8.), te ispod 95,00 CIC točaka (Tablica 9.):

Tablica 8. Pregled trofeja vepra u kategoriji od 95,00 do 109,99 CIC točaka (Izvor: obrasci ETD za analizirana lovišta)

r.b.	Lovište	CIC točaka	Dob (godine)
1.	XVII/143 "Brač"	109,30	7
2.	XVII/120 "Vrlika"	109,00	7
3.	XVII/111 "Trištenica Gornja"	108,85	6
4.	XVII/111 "Trištenica Gornja"	108,75	6
5.	XVII/112 "Biluš"	108,65	6
6.	XVII/144 "Hvar"	108,35	6
7.	XVII/150 "Biluš Donji"	108,25	4
8.	XVII/144 "Hvar"	108,20	5
9.	XVII/110 "Vilaja"	107,60	5
10.	XVII/126 "Lovreć-Studenci"	107,60	6
11.	XVII/142 "Podmosorje"	107,15	6
12.	XVII/103 "Šolta"	107,00	5
13.	XVII/144 "Hvar"	106,70	5
14.	XVII/147 "Trištenica Donja"	106,30	6
15.	XVII/142 "Podmosorje"	106,05	5
16.	XVII/148 "Zadvarje"	105,90	5
17.	XVII/120 "Vrlika"	105,60	8
18.	XVII/120 "Vrlika"	105,35	5
19.	XVII/103 "Šolta"	104,80	5
20.	XVII/111 "Trištenica Gornja"	104,75	6
21.	XVII/144 "Hvar"	104,60	6
22.	XVII/144 "Hvar"	104,55	4
23.	XVII/111 "Trištenica Gornja"	104,50	5
24.	XVII/144 "Hvar"	104,50	7
25.	XVII/124 "Kreševnica"	104,12	4
26.	XVII/126 "Lovreć-Studenci"	103,95	5
27.	XVII/144 "Hvar"	103,70	6
28.	XVII/144 "Hvar"	103,65	3
29.	XVII/120 "Vrlika"	103,35	4
30.	XVII/127 "Žeževica-Grabovac"	103,20	3
31.	XVII/111 "Trištenica Gornja"	102,90	4
32.	XVII/124 "Kreševnica"	102,85	4
33.	XVII/111 "Trištenica Gornja"	102,65	4
34.	XVII/116 "Zamosorje Gornje"	102,60	4
35.	XVII/142 "Podmosorje"	102,55	6
36.	XVII/149 "Zamosorje Donje"	102,41	5
37.	XVII/120 "Vrlika"	102,35	5

r.b.	Lovište	CIC točaka	Dob (godine)
38.	XVII/103 "Šolta"	102,15	4
39.	XVII/120 "Vrlika"	102,05	4
40.	XVII/144 "Hvar"	101,90	3
41.	XVII/120 "Vrlika"	101,85	5
42.	XVII/144 "Hvar"	101,75	4
43.	XVII/144 "Hvar"	101,65	6
44.	XVII/120 "Vrlika"	101,45	6
45.	XVII/144 "Hvar"	101,30	4
46.	XVII/144 "Hvar"	101,20	3
47.	XVII/144 "Hvar"	100,60	4
48.	XVII/127 "Žeževica-Grabovac"	100,30	3
49.	XVII/124 "Kreševnica"	100,20	4
50.	XVII/144 "Hvar"	99,90	4
51.	XVII/144 "Hvar"	99,75	5
52.	XVII/126 "Lovreć-Studenci"	99,60	4
53.	XVII/144 "Hvar"	99,55	5
54.	XVII/144 "Hvar"	99,40	6
55.	XVII/144 "Hvar"	99,40	4
56.	XVII/144 "Hvar"	98,95	4
57.	XVII/144 "Hvar"	98,70	4
58.	XVII/144 "Hvar"	98,60	7
59.	XVII/144 "Hvar"	98,50	3
60.	XVII/144 "Hvar"	98,35	3
61.	XVII/144 "Hvar"	96,95	4
62.	XVII/144 "Hvar"	96,90	4
63.	XVII/144 "Hvar"	96,80	3
64.	XVII/142 "Podmosorje"	96,60	3
65.	XVII/144 "Hvar"	95,70	4
66.	XVII/144 "Hvar"	95,65	4
67.	XVII/124 "Kreševnica"	95,50	4
68.	XVII/147 "Trištenica Donja"	95,25	4
69.	XVII/144 "Hvar"	95,20	3
70.	XVII/144 "Hvar"	95,05	3

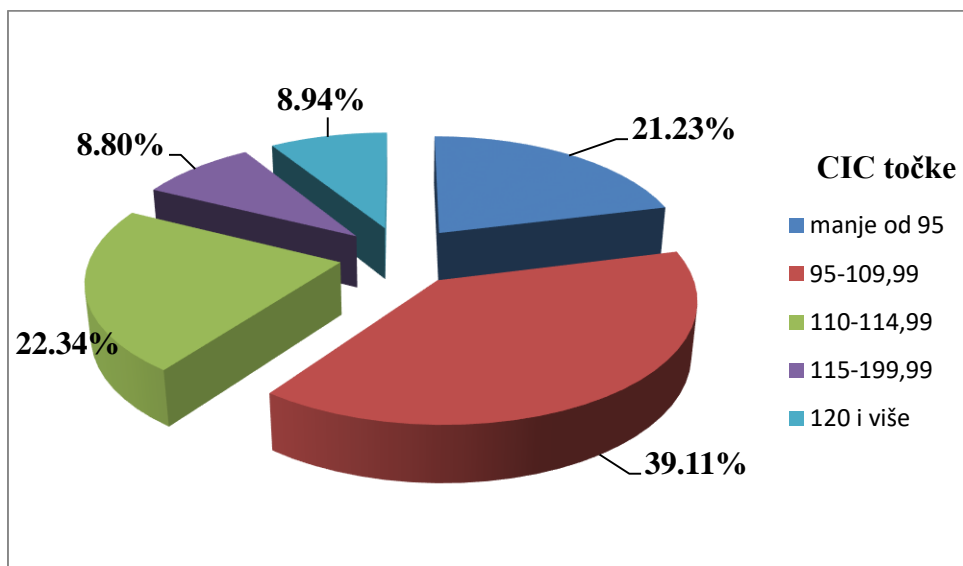
Tablica 9. Pregled trofeja vepra u kategoriji ispod 95,00 CIC točaka (Izvor: obrasci ETD za analizirana lovišta)

r.b.	Lovište	CIC točaka	Dob (godine)
1.	XVII/142 "Podmosorje"	94,95	3
2.	XVII/124 "Kreševnica"	94,85	4
3.	XVII/144 "Hvar"	94,80	4
4.	XVII/144 "Hvar"	94,80	3
5.	XVII/126 "Lovreć-Studenci"	94,65	4

r.b.	Lovište	CIC točaka	Dob (godine)
6.	XVII/144 "Hvar"	94,50	5
7.	XVII/142 "Podmosorje"	93,60	3
8.	XVII/143 "Brač"	93,40	3
9.	XVII/144 "Hvar"	93,35	5
10.	XVII/144 "Hvar"	93,35	3
11.	XVII/144 "Hvar"	93,10	3
12.	XVII/120 "Vrlika"	92,60	5
13.	XVII/143 "Brač"	92,30	4
14.	XVII/150 "Biluš Donji"	92,00	3
15.	XVII/144 "Hvar"	91,95	3
16.	XVII/144 "Hvar"	91,95	3
17.	XVII/142 "Podmosorje"	91,70	4
18.	XVII/149 "Zamosorje Donje"	91,60	3
19.	XVII/142 "Podmosorje"	90,80	4
20.	XVII/144 "Hvar"	90,75	4
21.	XVII/144 "Hvar"	90,10	3
22.	XVII/120 "Vrlika"	89,84	4
23.	XVII/144 "Hvar"	89,10	4
24.	XVII/126 "Lovreć-Studenci"	88,70	3
25.	XVII/142 "Podmosorje"	88,55	4
26.	XVII/144 "Hvar"	88,10	4
27.	XVII/126 "Lovreć-Studenci"	87,80	3
28.	XVII/144 "Hvar"	87,70	3
29.	XVII/143 "Brač"	87,55	3
30.	XVII/144 "Hvar"	87,45	7
31.	XVII/149 "Zamosorje Donje"	87,35	4
32.	XVII/126 "Lovreć-Studenci"	86,50	3
33.	XVII/144 "Hvar"	85,30	3
34.	XVII/143 "Brač"	85,20	3
35.	XVII/112 "Biluš"	84,60	3
36.	XVII/144 "Hvar"	83,85	3
37.	XVII/144 "Hvar"	83,20	3
38.	XVII/120 "Vrlika"	80,65	3

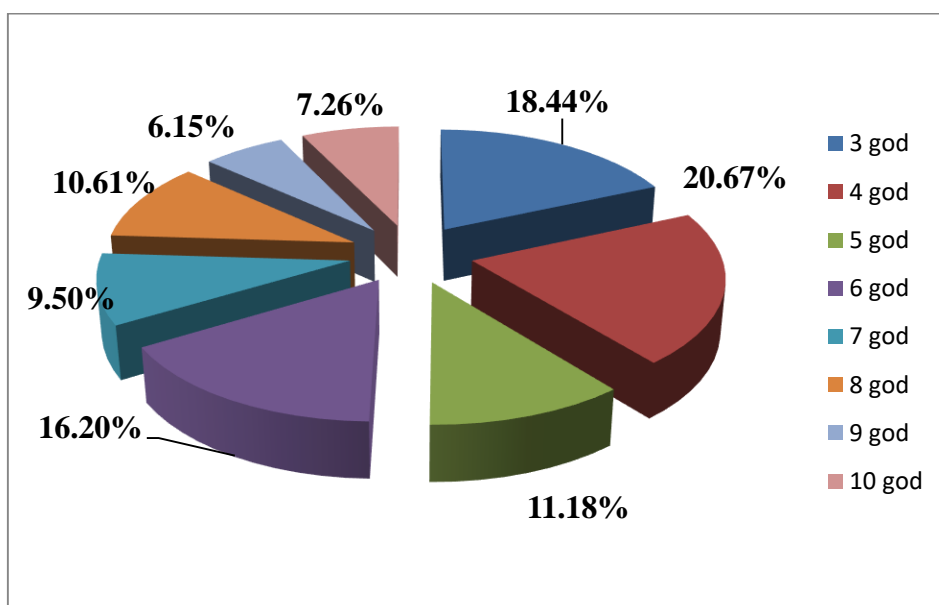
Od ukupno stečenih i ocijenjenih trofeja 179 grla svinje divlje (vepra), njih 71 (40 %) je ocijenjen kao kapitalni trofej, dok je preostalih 108 (60 %) izvan kategorije kapitalnih trofeja (Grafikon 6.). Brončanu medalju steklo je 40 grla (22,34 %), srebrnu 15 (8,38 %) i zlatnu 16 grla (8,94 %). Najvrjedniji je trofej sa 136,00 CIC točaka. Usporedbe radi, nacionalni prvak u RH je trofej sa 136,00 CIC točaka (<http://www.hls.com.hr/trofeistika-2>, pristupljeno 18. 10. 2017.).

Analizirajući povezanost i trofejne vrijednosti i dobi odstrijeljenih grla (Grafikon 7.), utvrđeno je da najveći broj (119 ili 66,49 %) pripada dobnim kategorijama 3. - 6. Godina, a najzastupljenija su ona u 4. godini (37 grla ili 20,67 %). Najmanje trofejnih grla ima u 9. i 10. godini (6,15 % i 7,26 %).

Grafikon 6. Raspodjela udjela trofejnih grla vepra prema vrijednosti trofeja (CIC točke).

(Izvor: obrasci ETD za analizirana lovišta)

Grafikon 7. Raspodjela udjela trofejnih grla vepra prema dobnim kategorijama.

(Izvor: obrasci ETD za analizirana lovišta)

Najmanja i najveća dob grla s kapitalnim trofejom iznosila je: 5 i 10 godina za grla u brončanoj medalji, te po 6 i 10 godina za grla u srebrnoj i zlatnoj medalji. To potvrđuje da je za uzgoj trofejno vrijednog grla u lovištu potrebno razdoblje gospodarenja od najmanje 5 godina, a u prosjeku 7,5 godina za postizanje kapitalnih trofeja.

4.5.2. Trofeji divokoze/divojarca i muflona

U razdoblju 2007.-2017., dva trofejna grla divojarca potječu iz lovišta XVII/141 "Baška Voda" (Tablica 10.). Najvrjedniji je trofej sa stečenih 104,03 CIC točaka. Nacionalni prvak u RH je trofej sa 120,13 CIC točaka (<http://www.hls.com.hr/trofeistika-2>, pristupljeno 18. 10. 2017.).

Tablica 10. Pregled trofeja divokoze i muflona (Izvor: obrasci ETD za analizirana lovišta)

Divokoza		CIC točaka	Starost (godine)	spol
Šteta na divljači	XVII/141 "Baška Voda"	104,03	12	M
Šteta na divljači	XVII/141 "Baška Voda"	88,65	10	M
Muflon		CIC točaka	Starost (godine)	
odstrjel	XVII/124 "Kreševnica"	224,15	7	
odstrjel	XVII/124 "Kreševnica"	211,60	5	
Šteta na divljači	XVII/142 "Podmosorje"	207,90	6	
Šteta na divljači	XVII/124 "Kreševnica"	207,40	6	
Šteta na divljači	XVII/142 "Podmosorje"	205,00	4	
Šteta na divljači	XVII/141 "Baška Voda"	202,45	8	
Šteta na divljači	XVII/142 "Podmosorje"	200,65	7	
Šteta na divljači	XVII/141 "Baška Voda"	193,00	7	
Šteta na divljači	XVII/124 "Kreševnica"	190,85	5	
odstrjel	XVII/124 "Kreševnica"	185,85	6	
Šteta na divljači	XVII/141 "Baška Voda"	179,20	4	
Šteta na divljači	XVII/141 "Baška Voda"	174,90	4	

Trofeji 12 grla muflona iz lovišta: XVII/124 "Kreševnica"; XVII/141 "Baška Voda" i XVII/142 "Podmosorje" ocijenjeni su u rasponu 174,90 – 224,15 CIC točaka (Tablica 10). Nacionalni prvak u RH je trofej sa 237,15 CIC točaka (<http://www.hls.com.hr/trofeistika-2>, pristupljeno 18. 10. 2017.).

Trofeji divokoze/divojarca i muflona su srednje do visoke vrijednosti, ali je zabrinjavajuće da trofeji divokoze i većina trofeja muflona nisu stečeni regularnim odstrjelom pri lovu u lovištu, već su pronađeni na grlima stradalima od vuka.

5. ZAKLJUČAK

Prirodno-geografska obilježja (reljef, tlo, vode, klima, raščlanjenost i raznolikost vegetacije i stanišnih tipova) omogućuju obitavanje raznih vrsta krupne i sitne divljači na području Splitsko-dalmatinske županije.

Lovno gospodarenje organizirano je u 83 lovišta na ukupnoj površini od 449.490 ha; od čega je 20 vlastitih, državnih lovišta i 63 zajednička lovišta. U kopnenom i priobalnom dijelu nalaze se 74 lovišta, dok ih je 9 na otocima.

Analizirano je lovno gospodarenje u razdoblju 2007.-2017. u 32 zajednička otvorena lovišta. Važnije vrste divljači su: svinja divlja, zec obični, fazan, jarebica kamenjarka-grivna, muflon i divokoza.

Gospodarenjem matičnim fondom divljači u analiziranom razdoblju uspješno je ostvarivano. Međutim sve je izraženiji negativni utjecaj predacije vuka na pojedinu divljač, što uzrokuje značajne gubitke po matični fond, kao i gubitak prihoda lovačkih udruga.

Ukupno je ocijenjeno 179 trofeja divlje svinje, od kojih 71 (40 %) kapitalni, a najvrjedniji je trofej ocijenjen sa 136,00 CIC točaka.

Kvalitetno lovno gospodarenje, uključujući i stalnu brigu o divljači i provođenje aktivnosti za poboljšanja kakvoće staništa, doprinosi stabilnosti matičnih fondova divljači i preduvjet je za postizanje visoke (kapitalne) trofejne vrijednost divljači.

6. POPIS LITERATURE

1. Frković, A. (2017.): Priručnik za ocjenjivanje lovačkih trofeja. Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Hrvatski lovački savez, Zagreb.
2. Tucak, Z., Florijančić, T., Grubešić, M., Topić, J., Brna, J., Dragičević, P., Tušek, T., Vukušić, K. (2002.): Lovstvo (II. prošireno izdanje). Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek.
3. Vidović, M. (2007.): Lov u hrvatskoj Dalmaciji od prapovijesti do 21. stoljeća. Matica Hrvatska, Split.
4. Vukelić, J. (2012.): Šumska vegetacija Hrvatske. Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb.

Propisi, planski dokumenti i izvješća

5. Zakon o lovstvu ("Narodne novine", broj 140/2005., 75/2009., 14/2014., 21/2016., 41/2016., 67/2016., 62/2017.)
6. Zakon o zaštiti prirode („Narodne novine“ broj 80/2013.)
7. Uredba o ekološkoj mreži (“Narodne novine” broj 124/2013., 105/2015.).
8. Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači ("Narodne novine", broj 40/2006., 92/2008., 39/2011., 41/2013.)
9. Pravilnik o načinu ocjenjivanja trofeja divljači, obrascu trofejnog lista, vođenju evidencije o trofejima divljači („Narodne novine”, broj 92/08.)
10. Pravilnik o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima („Narodne novine“ broj 88/2014).
11. Izvješće o stanju okoliša u Splitsko-dalmatinskoj županiji za razdoblje od 2008. do 2011. godine. Splitsko-dalmatinska županija, Upravni odjel za graditeljstvo, komunalne poslove, infrastrukturu i zaštitu okoliša, Split
12. Oikon d.o.o., (2008.): Program zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije. Zagreb.
13. Javna ustanova RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije. (2011.): Razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije 2011. – 2013., Split

Lovnogospodarske osnove

14. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/102 „Vis“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
15. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/103 „Šolta“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
16. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/105 „Čiovo“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
17. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/109 „Kaštela“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
18. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/110 „Vilaja“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
19. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/111 „Trištenica donja“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split.
20. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/112 „Biluš“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
21. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/113 „Ljubeč“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
22. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/114 „Dugobabe-Broćanac“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
23. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/116 „Zamosorje gornje“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
24. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/117 „Dicmo“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
25. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/118 „Muć“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Plodovi Bilogore d.o.o., Bjelovar
26. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/119 „Ogorje“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
27. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/120 „Vrlika“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
28. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/122 „Sinj“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Plodovi Bilogore d.o.o., Bjelovar
29. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/124 „Kreševnica“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Plodovi Bilogore d.o.o., Bjelovar

30. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/126 „Lovreć-Studenci“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
31. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/127 „Žeževica-Grabovac“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
32. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/129 „Šeminovac“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
33. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/131 „Imotski“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
34. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/133 „Poljica-Mijaca“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
35. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/134 „Vrgorački rastok“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
36. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/137 „Kozica“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Plodovi Bilogore d.o.o., Split
37. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/141 „Baška Voda“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
38. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/142 „Podmosorje“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
39. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/143 „Brač“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
40. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/144 „Hvar“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
41. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/147 „Trištenica donja“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
42. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/148 „Zadvarje“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
43. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/149 „Zamosorje donje“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
44. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/150 „Biluš donji“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split
45. Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj XVII/155 „Rašćane“ za razdoblje 1. travnja 2007. do 31. ožujka 2017. Lovtur d.o.o., Split

Internetske stranice

46. <https://www.dalmacija.hr/zupanija/informacije> (Pristupljeno 18. 10. 2017.)
47. <https://misportal.hcr.hr/mapviewer/fsmc/images/transparent.gif> (Pristupljeno 18. 10. 2017.)
48. <http://www.hls.com.hr/trofeistika-2> (Pristupljeno 18. 10. 2017.)

7. SAŽETAK

U Splitsko-dalmatinskoj županiji ustanovljena su 83 lovišta na ukupnoj površini od 449.490 ha. Lovno gospodarenje u 10-godišnjem razdoblju (2007.-2017.) analizirano je u 32 zajednička otvorena lovišta. Važnije vrste divljači su: svinja divlja, zec obični, fazan, jarebica kamenjarka-grivna, muflon i divokoza. Iz planskih dokumenata za svako lovište prikupljeni su i obrađeni podaci o vrstama i matičnim fondovima divljači, planiranom i ostvarenom odstrjelu, trofejnoj vrijednosti i drugim parametrima značajnim za uzgoj i korištenje divljači. Gospodarenje je u lovištima uspješno ostvarivano u analiziranom razdoblju. Međutim, negativni utjecaj predacije vuka na pojedinu divljač je sve izraženiji. Ukupno je ocijenjeno 179 trofeja divlje svinje, od kojih 71 (40 %) u kategoriji kapitalnih, a najvrjedniji je ocijenjen sa 136,00 CIC točaka. Kvalitetno lovno gospodarenje, uključujući i stalnu brigu o divljači i provođenje aktivnosti za poboljšanja kakvoće staništa, doprinosi stabilnosti matičnih fondova divljači i preduvjet je za postizanje visoke, kapitalne trofejne vrijednost divljači.

Ključne riječi: Splitsko-dalmatinska županija; lovište, divljač, trofej

8. SUMMARY

In Splitsko-Dalmatinska County, 83 hunting grounds had been established at total surface of 449 490 ha. Hunting management during 10-year period (2007-2017) was analysed in 32 joint hunting grounds. Important game species are wild boar, the European hare, pheasant, the rock partridge, the European mouflon and the chamois. From the planning documents for each hunting grounds, records on game species and their domicile stock, planned and achieved culling rate, trophy value and other parameters of importance for game breeding and utilization, were taken and analysed. Implementation of management in the hunting grounds was satisfactory in the analysed period. However, a negative impact of wolf predation on particular game animals is more pronounced. A total of 179 trophies of wild boar were scored, 71 (40%) of which were in category of capital trophy, and the highest score was 136, 00 CIC points. Quality hunting management, including permanent care fore game animals and implementing activities for improving the habitat quality, contributes to stability of domicile game stocks and makes a precondition for achieving the high, capital trophy values of game.

Key words: Split-Dalmatia County, hunting ground, game animal, trophy

9. POPIS TABLICA

Tablica 1.	Pregled tipova tala prema prirodno-geografskim cjelinama SDŽ. (Izvor: Izvješće o stanju okoliša SDŽ, 2008.-2011.)	5
Tablica 2.	Pregled kopnenih tipova staništa na području SDŽ. (Izvor: HAOP)	10
Tablica 3.	Podaci o analiziranim lovištima u SDŽ. (Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, SLE)	21
Tablica 4.	Pregled planiranih i ostvarenih parametara lovnog gospodarenja od 2007. do 2017. (Izvor: LGO za analizirana lovišta)	23
Tablica 5.	Pregled planirane i ostvarene prihrane i prehrane od 2007 do 2017. (Izvor: LGO za analizirana lovišta)	25
Tablica 6.	Tablica 6. Pregled lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata. (Izvor: LGO-11 za analizirana lovišta)	26
Tablica 7.	Pregled kapitalnih trofeja vepra. (Izvor: obrasci ETD za analizirana lovišta)	27
Tablica 8.	Pregled trofeja vepra u kategoriji od 95,00 do 109,99 CIC točaka. (Izvor: obrasci ETD za analizirana lovišta)	29
Tablica 9.	Pregled trofeja vepra u kategoriji ispod 95,00 CIC točaka. (Izvor: obrasci ETD za analizirana lovišta)	30
Tablica 10.	Pregled trofeja divokoze i muflona. (Izvor: obrasci ETD za analizirana lovišta)	33

10. POPIS SLIKA

Slika 1.	Geografski položaj SDŽ u RH (Preuzeto iz: Izvješće o stanju okoliša SDŽ, 2008.-2011.)	2
Slika 2.	Reljefna karta SDŽ (Preuzeto iz: Izvješće o stanju okoliša SDŽ, 2008.- 2011.)	4
Slika 3.	Pedološka karta SDŽ (Preuzeto iz: Izvješće o stanju okoliša SDŽ, 2008.-2011.)	6
Slika 4.	Tipovi klime u Hrvatskoj po Köppenovoj klasifikaciji (Šegota i Filipčić, 2003.)	7
Slika 5.	Prostorna zastupljenost osnovnih kopnenih staništa na području SDŽ (Izvor: HAOP, http://www.bioportal.hr/gis/)	9
Slika 6.	Prostorni raspored šumskih staništa na području SDŽ (Izvor: HAOP, http://www.bioportal.hr/gis/)	12
Slika 7.	Područja ekološke mreže u SDŽ (Preuzeto iz: Izmjene i dopune Prostornog plana SDŽ, 2016.)	14
Slika 8.	Karta minski sumnjivih područja na području SDŽ (Izvor: Hrvatski centar za razmniranje, https://misportal.hcr.hr/mapviewer/fsmc/images/transparent.gif , pristupljeno 18. 10. 2017.)	15

11. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1.	Udjeli kopnenih tipova staništa na području SDŽ (Izvor: Izračun autora prema podacima HAOP, 2017.)	12
Grafikon 2.	Zastupljenost udjela tipova lovišta u SDŽ prema reljefnim obilježjima. (Izvor: Izračun autora)	17
Grafikon 3.	Planirani i ostvareni parametri odstrjela (%) za krupne vrste divljači te štete (%) na divljači. (Izvor: LGO za analizirana lovišta).	23
Grafikon 4.	Planirani i ostvareni parametri (%) matičnog fonda. (Izvor: LGO za analizirana lovišta).	24
Grafikon 5.	Grafikon 5. Planirani i ostvareni (%) parametri odstrjela za sitne vrste divljači te štete (%) na divljači. (Izvor: LGO za analizirana lovišta).	25
Grafikon 6.	Raspodjela udjela trofejnih grla vepra prema vrijednosti trofeja (CIC točke). (Izvor: obrasci ETD za analizirana lovišta)	32
Grafikon 7.	Raspodjela udjela trofejnih grla vepra prema dobnim kategorijama. (Izvor: obrasci ETD za analizirana lovišta)	32

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Diplomski sveučilišni studij Zootehnika, smjer Lovstvo i pčelarstvo

Diplomski rad

Analiza lovnog gospodarenja u Splitsko-dalmatinskoj županiji u razdoblju 2007.-2017.

Mate Budimir

Sažetak: U Splitsko-dalmatinskoj županiji ustanovljena su 83 lovišta na ukupnoj površini od 449.490 ha. Lovno gospodarenje u 10-godišnjem razdoblju (2007.-2017.) analizirano je u 32 zajednička otvorena lovišta. Važnije vrste divljači su: svinja divlja, zec obični, fazan, jarebica kamenjarka-grivna, muflon i divokoza. Iz planskih dokumenata za svako lovište prikupljeni su i obrađeni podaci o vrstama i matičnim fondovima divljači, planiranom i ostvarenom odstrjelu, trofejnoj vrijednosti i drugim parametrima značajnim za uzgoj i korištenje divljači. Gospodarenje je u lovištima uspješno ostvarivano u analiziranom razdoblju. Međutim, negativni utjecaj predacije vuka na pojedini divljač je sve izraženiji. Ukupno je ocijenjeno 179 trofeja divlje svinje, od kojih 71 (40 %) u kategoriji kapitalnih, a najvrjedniji je ocijenjen sa 136,00 CIC točaka. Kvalitetno lovno gospodarenje, uključujući i stalnu brigu o divljači i provođenje aktivnosti za poboljšanja kakvoće staništa, doprinosi stabilnosti matičnih fondova divljači i preduvjet je za postizanje visoke, kapitalne trofejne vrijednost divljači.

Rad je izrađen pri: Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Zavod za lovstvo, ribarstvo i pčelarstvo

Mentor: prof. dr. sc. Tihomir Florijančić

Broj stranica: 43

Broj grafikona i slika: 15

Broj tablica: 10

Broj literaturnih navoda: 48

Broj priloga: -

Jezik izvornika: hrvatski

Ključne riječi: Splitsko-dalmatinska županija, lovište, divljač, trofej

Datum obrane: 8. veljače 2018.

Stručno povjerenstvo za obranu:

1. izv. prof. dr. sc. Siniša Ozimec, predsjednik
2. prof. dr. sc. Tihomir Florijančić, mentor
3. doc. dr. sc. Ivica Bošković, član

Rad je pohranjen u: Knjižnica Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku, Vladimira Preloga 1, Osijek

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Graduate Thesis

Faculty of Agriculture in Osijek

Graduate University Study Zootechnique, Course Hunting and Beekeeping

Analysis of the Hunting Management in Split-Dalmatia County in the Period 2007 - 2017

Mate Budimir

Abstract: In Splitsko-Dalmatinska County, 83 hunting grounds had been established at total surface of 449 490 ha. Hunting management during 10-year period (2007-2017) was analysed in 32 joint hunting grounds. Important game species are wild boar, the European hare, pheasant, the rock partridge, the European mouflon and the chamois. From the planning documents for each hunting grounds, records on game species and their domicile stock, planned and achieved culling rate, trophy value and other parameters of importance for game breeding and utilization, were taken and analysed. Implementation of management in the hunting grounds was satisfactory in the analysed period. However, a negative impact of wolf predation on particular game animals is more pronounced. A total of 179 trophies of wild boar were scored, 71 (40%) of which were in category of capital trophy, and the highest score was 136, 00 CIC points. Quality hunting management, including permanent care for game animals and implementing activities for improving the habitat quality, contributes to stability of domicile game stocks and makes a precondition for achieving the high, capital trophy values of game.

Thesis performed at: Faculty of Agriculture in Osijek, Department of Wildlife, Fishery and Beekeeping

Mentor: Tihomir Florijančić, Ph.D., Associate Professor

Number of pages: 43

Number of figures: 15

Number of tables: 10

Number of references: 48

Number of appendices: -

Original in: Croatian

Key words: Split-Dalmatia County, hunting ground, game animal, trophy

Thesis defended on: 8 February, 2018

Reviewers:

1. Siniša Ozimec, Ph.D., Associate Professor, President
2. Tihomir Florijančić, Ph.D., Full Professor, Mentor
3. Ivica Bošković, Ph.D., Assistant Professor, Member

Thesis deposited at: Library, Faculty of Agriculture in Osijek, Vladimira Preloga 1, Osijek, Croatia